

”Pressen ivaretar viktige oppgaver...”¹

Nasjonal redaksjonell årsrapport 2011

¹ Vær Varsom-plakatens punkt 1.2: Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk.

Innhold

Innledning.....	side 3
”Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon...”.....	side 5
”...debatt...”.....	side 13
”...og samfunnskritikk”.....	side 19
”Det er pressens rett å...avdekke kritikkverdige forhold”.....	side 26
”Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser...”.....	side 36
”Alle kan krevje innsyn...” Innsynsrapport 2010.....	side 44
”Ord og bilder er mektige våpen...” - Etisk årsrapport 2010.....	side 50
Rett skal være rett - Juridisk årsrapport 2010.....	side 66

Innledning

For første gang gir Norsk Redaktørforening ut en ”Nasjonal redaksjonell årsrapport”. Med en åpenbar fare for å begå et brudd på Vær Varsom-plakatens punkt 4.4 om alltid å ha dekning for titler i innholdet, har vi tatt sjansen på å sette sammen et dokument som forhåpentligvis kan speile noe av mangfoldet og bredden i hvordan norske medier oppfyller det vi gjerne kaller samfunnsoppdraget. Derfor har vi også kategorisert de ulike eksemplene vi har valgt ut, med utgangspunkt i Vær Varsom-plakatens såkalte faneparagrafer, hvor våre felles bransje- og yrkesmål stilles opp.

Det er viktig å understreke nettopp det faktum at dette er en eksempelsamling. Vi har henvendt oss bredt blant norske redaktører. Rapporteringen har vært varierende, men materialet har i samlet volum likevel blitt voldsomt. Til tross for dette har vi bare – i totale tall – klart å fange inn en mindre andel av redaksjonene. Vi har da heller ikke hatt som ambisjon å tegne det komplette bildet. Like fullt mener vi eksempelsamlingen får frem nettopp mangfoldet i det norske medielandskapet. En del av eksemplene er også å finne i den rekordstore bunken på 66 bidrag til årets SKUP-kåring. Men i denne rapporten favner vi bredere. Svært ulike typer medier bidrar på ulikt vis med tyngde og kunnskap for å gjøre samfunnet mer begripelig for sitt publikum. I alle mediegrupper jobbes det med å skape debatt om viktige spørsmål, avdekke kritikkverdige forhold og hindre eller rette opp urett.

Her er eksempler fra de store riksdekkende aviser og kringkastere og sterke regionale mediehus, men også fra lokalaviser, fagpresseblader, ukepresse og nettsted. For ordens skyld: De innsendte bidrag er langt flere enn dem som er tatt med.

Noen vil sikkert kalle eksempelsamlingen en ”skryteliste”, og på mange måter har de rett. Vi har bevisst valgt ikke å fokusere på det vi kanskje ikke får til. Det er det mange andre som – ofte med rette – løfter opp og frem. I Norsk Redaktørforening har vi de siste årene satset sterkt på kunnskapsdeling mellom kolleger, det å lære av hverandre og av dem som lykkes. Derfor har vi i stor grad valgt å vise frem eksempler på arbeid som kan være nyttig også for andre redaktører og journalister. Det er vår oppfatning at vi ikke bare lærer av feil, men også av *gode* eksempler.

Nå har vi likevel ikke som mål at den nasjonale redaksjonelle årsrapporten skal fremstå bare som en glansbildesamling. Derfor har vi også egne kapitler om bruk av innsynsretten – hvor det trolig er mye å hente – og også tatt med noen viktige avgjørelser på innsynsområdet i året som gikk.

Ikke minst har vi både en etisk og juridisk årsrapport for 2010. Den juridiske rapporten er – som de gjerne har vært de siste årene – nokså kortfattet. Norske medier blir sjeldnere og sjeldnere dømt for krenkelser i domstolene. Årsakene til dette er nok flere, blant annet at Menneskerettsdomstolen i Strasbourg (EMD)

gjennom flere avgjørelser har korrigert norsk injuriepraksis, men vi tør også påstå at bevisst skolering har gjort norsk journalistikk klart bedre på området.

Derimot er den etiske rapporten et omfattende kapittel, hvor vi blant annet setter søkelyset på det som tilsynelatende er et kollektivt problem for oss: Det å oppfylle den enkleste og viktigste journalistiske metoderegelen av alle – retten til samtidig imøtegåelse av beskyldninger av faktisk karakter.

Det å utarbeide en nasjonal redaksjonell årsrapport har vært et sentralt punkt i Norsk Redaktørforenings handlingsplan for inneværende periode. Utfordringen har vært å finne et format som gir mening, og som er mulig å gjennomføre. Den form og det formatet årets rapport har fått er et resultat av en tanke om at vi må begynne et sted, heller enn å vente til vi er helt sikre på hvordan alt skal gjøres.

For NRs styre og sekretariat har det – i tråd med handlingsplanen – vært viktig å sette fokus på det journalistiske og på kvaliteten i det vi gjør. Derfor vil vi fortsette å utarbeide bøker, rapporter og dokumentasjon som kan bidra til å bedre kvaliteten i norske medier. Vår dokumentasjon skal være konkret og håndgripelig, til bruk for alle de redaktører som jevnlig ser etter redskap de kan bruke for å fylle den krevende redaktørrollen på en best mulig måte, og dermed også oppfylle samfunnsoppdraget enda bedre.

God og forhåpentligvis inspirerende lesning!

Oslo, 2011-04-27

Arne Jensen
ass. generalsekretær, Norsk Redaktørforening

”...som informasjon...”

VERDENS GANG

Utgiversted: Oslo

Opplag: 233 295

Redaksjonelle årsverk: ca 200

Redaksjonelle sider:

28 000 - 30 000

Andel redaksjonelt stoff: 78%

Lederartikler: 704

Kommentarartikler: ca 3 400

Leserinnlegg papir: ca 6 000

Leserinnlegg nett: ca 3 800 000

SAKEN:

Gjennom flere omfattende reportasjer i juni og juli satte Verdens Gang søkelyset på "Nye Norge" og ulike dilemmaer og utfordringer i vårt nye, flerkulturelle samfunn.

SUNNMØRSPOSTEN

20 HELG 21 SUNNMØRSPOSTEN Lørdag 26. april 2020

JUGENDBYEN VEDEN VIDERE

Delte er noen av ungdomshusene som har gått tapt.

MISTER ETT JUGENDHUS ÅRLIG

Siden gjenoppbyggingen etter bybrannen er nesten 100 av Ålesunds ungdomsthus forsvunnet.

Også etter at det ble laget verneplaner har byggene forsvunnet i samme tempo.

I tillegg utvannes ungdomstilen i de omtrent 300 ungdomshusene som fortsatt står.

Resultatet er at Ålesunds status som ungdomby er truet.

Vernet
Av de rundt 400 ungdomshusene som ble ødødt i 1944, er det fortsatt 333 igjen. Bygningene er i utvalgte områder og er i ulike tilstander. Noen er i svært dårlig tilstand, mens andre er godt bevart.

Endret
Til nå har kun mindre bygningsmasser vært endret. Det har skjedd for eksempel på de gamle bydelene som er en blanding av gammelt og nytt. Mange av disse er bygget etter krigens slutning, men noen er fortsatt opprinnelige, men med et tillegg av et eller annet.

Nybygg
Mellem 80 og 100 ungdomshus er blitt eller gjenoppbygget etter bybrannen. Det gamle ungdomshuset i Rindalshavn er et eksempel på dette. Det er bygget i 1950-årene, men har et uttrykk som er svært likt det gamle.

Fredet
Til nå er det kun tre ungdomshus som er fredet. Det er Rindalshavn, Fredet og det gamle ungdomshuset i Rindalshavn. Disse er bygget i 1900-årene og er i svært god tilstand.

Utgiversted: Ålesund Opplag: 30 730 Redaksjonelle årsverk: 53

Redaksjonelle sider: 16 404 Lederartikler: 353 Kommentarartikler: 1039
Leserinnlegg papir: 3 395 Leserinnlegg nett: 105 000

SAKEN: Sunnmørsposten undersøkte hvor mange ungdomshus Ålesund har mistet, og satte søkelys på hvordan byen forvalter sine kulturminner. Artikkelen avdekket at 100 ungdomshus er forsvunnet siden gjenoppbyggingen, og at tempoet ikke er redusert etter at det ble laget verneplaner for byen. Serien «Jugendbyen» skapte debatt både på nett og papir, og det ble arrangert folkemøte om temaet.

ALTAPOSTEN

Utgiversted: Alta
Opplag: 5 117

Redaksjonelle årsverk: 20

Redaksjonelle sider: 9 884

Lederartikler: 300

Kommentarartikler: 15

Leserinlegg papir: 1 750

Leserinlegg nett: ca 6 000

SAKEN: Bruk og overforbruk i kommunale budsjetter var et gjennomgående tema i AltaPosten i 2010. Blant annet avdekket avisen kritikkverdige forhold i barnevernet, med en artikkelserie som resulterte i strukturendringer lokalt. De vanskelige forholdene i barnevernet ble også sett i lys av et ekspansivt investeringsbudsjett, der badeland og katedral reises, mens rus- og omsorgstilbudet har klare mangler. Artikkelen om utbyggingen av det lokale badelandet førte for øvrig til at avisen fikk Finnmark Journalistlags Åpenhetspris for 2010.

ALLERS

Utgeversted: Oslo

Utgiver: Aller Media

Opplag: 69 259

Redaksjonelle sider: 46 000
(Aller Media totalt)

Andel redaksjonelt stoff: 85%
(Aller Media totalt)

SAKEN: Allers fortalte historien om Inger Birgitte Kverneland, som trolig reddet livet fordi brystkreften hennes ble oppdaget tidlig gjennom mammografi, og presenterte samtidig nyttige fakta, råd og tips til kvinner i feresonen.

DØLEN

Dølen

« Mitt, skole, koroname og næringslivet må komme i dialog med helsevesen for å få fukt med påkjøringen.

NR. 19 - ÅRSRANG 12 - ONSDAG 12. MAI 2015 www.dølen.no LØSSALG KR. 18,00

Spinnvill bilkjøring

RINGEBU: Helsekontrollen i Ringebu jobber i tjuer på å dekke opp med 1,5 prosent tilsetning på landeveiene for å holde på kjøringen. **SIDE 6 og 7**

SKÅBU: Skåbu vil på kort tid bli bygd ut med nye garasjer og bygd ut med nye garasjer og bygd ut med nye garasjer. **SIDE 2 og 3**

FÅVANG: Helsevesen er på gang med å gjøre i trykkløst for de nye og nye helsevesen i Fåvang. **SIDE 24 og 25**

MIDTDALEN: Tiltross for alvorlige bilulykker og førerkortbeslag fortsetter råkjøring. Det settes fartsrekorder, og villmannskjøring filmes og blir lagt ut på nettet. På YouTube vises en bil i 200 kilometer i timen i Øvregate på Vinstra. Politiet er sjokkert. - Dette er helt sjukt, sier politibetjent Halgeir Larsen. **SIDE 15, 16 og 17**

Utgiversted: Vinstra
 Opplag: 4 292

Redaksjonelle årsverk: 3,4

Redaksjonelle sider: 1 680

Andel redaksjonelt stoff: 70%

Lederartikler: 50

Villmannskjøring i Midtdalen

Vinstra - Kjønn 2 mil, 10 sek.
 Sørfra - Vinstra 2 mil, 20 sek.
 Vinstra - Sørfra 2 mil, 20 sek.

Dalen har snakket med opplysnings- og beredningsvesen, beredning og helsevesen. Helsevesen går det i 200 gjennom dalen, og finner seg på utvidet. - Strømme, sier politiet.

Les side 16 og 17

Drag og fartsrekorder på nattetid

Etter klokke ble det en hektisk natt i Midtdalen. Det handler om å se gjennom og finne helsevesen. Det er ikke 100 prosent sikkerhet for å finne helsevesen.

– Det går kaldt nedover ryggen

Politibetjent Halgeir Larsen forteller om en natt i Midtdalen. Han forteller om en natt i Midtdalen. Han forteller om en natt i Midtdalen.

Bydd på juling

Julia Rønningen fra Vinstra opplyser om en natt i Midtdalen. Hun forteller om en natt i Midtdalen. Hun forteller om en natt i Midtdalen.

SAKEN: I en bredt anlagt reportasje satte lokalavisen Dølen nytt søkelys på et i og for seg velkjent fenomen i Gudbrandsdalen: villmannskjøring, burning og spinning. Avisen tok nye grep, snakket med ungdommer, politi og øyenvitner, og dokumenterte hva som skjer via blant annet facebook- og youtube-filmer.

KOMMUNAL RAPPORT

Kommunal SPESIAL RAPPORT

Kommunebarometeret 2010

●● Sakerfordr gir 11 tips til Kommunebarometeret. Kommunen sikrer høy kvalitet alle sektorer. 10 tips for beste resultat: "Det er et tillegg, et det er veldig viktig å ha en kreativ rapportering, som for eksempel Oslo-City-tilbudet. Men kommunen har også bevist seg fort mye. Følgte kommuner for mest et av program, viser statistikkene hva de gjør for å gjøre et Kommunebarometer."

●● Dette er spesialutgaven (medfølger alle rapportering og artikler) fra denne Kommunebarometeret. Sammen med denne pdf-en finner du også en egen analyse av din kommune (Excel-format), med alle tabeller, kart og bilder og bilder og bilder.

Utgiversted: Oslo

Opplag: 11 500

Redaksjonelle årsverk: 9,6

Redaksjonelle sider: 880

Andel redaksjonelt stoff: 80%

Lederartikler: 40

Kommentarartikler: 80

Leserinnlegg papir: ca 120

Kommunebarometeret 2010

Fattige hevder seg i pleie og omsorg

De rikeste kommunene klarer ikke å drive eldreomsorgen mer effektivt enn de fattige. Det viser Kommunebarometeret utvalgt av Kommunalt Rapport.

Kommunen har mange kommuner som har gode resultater på pleie og omsorg. Men det er ikke alle som har det. De rikeste kommunene klarer ikke å drive eldreomsorgen mer effektivt enn de fattige. Det viser Kommunebarometeret utvalgt av Kommunalt Rapport.

De rikeste kommunene klarer ikke å drive eldreomsorgen mer effektivt enn de fattige. Det viser Kommunebarometeret utvalgt av Kommunalt Rapport.

De rikeste kommunene klarer ikke å drive eldreomsorgen mer effektivt enn de fattige. Det viser Kommunebarometeret utvalgt av Kommunalt Rapport.

Etter en lang tids pleie, er Ørland kommune nå på topp for pleie og omsorg. Det er noe som kommunen har gjort godt på.

Etter en lang tids pleie, er Ørland kommune nå på topp for pleie og omsorg. Det er noe som kommunen har gjort godt på.

Ørland kommune er på topp for pleie og omsorg. Det er noe som kommunen har gjort godt på.

Hvilke kriterier er mest viktige?

1. Ansettelse og lønnsnivå
2. Erfaring og kompetanse
3. Erfaring og kompetanse
4. Erfaring og kompetanse
5. Erfaring og kompetanse
6. Erfaring og kompetanse
7. Erfaring og kompetanse
8. Erfaring og kompetanse
9. Erfaring og kompetanse
10. Erfaring og kompetanse

Ørland får mye omsorg for lite penger

Ørland: Lave utgifter til tross, de eldre får godt stoff i Ørland. De viser resultatene med høy kompetanse og høy lønnsnivå på pleie og omsorg.

Ørland: Lave utgifter til tross, de eldre får godt stoff i Ørland. De viser resultatene med høy kompetanse og høy lønnsnivå på pleie og omsorg.

Ørland: Lave utgifter til tross, de eldre får godt stoff i Ørland. De viser resultatene med høy kompetanse og høy lønnsnivå på pleie og omsorg.

Pleie og omsorg

Kommune	Lege, sykepleier, fysioterapeut	Fagpersonell	Antall av pleie og omsorg	Utgift per pleie og omsorg	Utgift per pleie og omsorg	Utgift per pleie og omsorg	Utgift per pleie og omsorg	Utgift per pleie og omsorg	Utgift per pleie og omsorg	Utgift per pleie og omsorg
Birken	Regard	6	0	0	4	0	4	1	0	1
Ålgård	Sør-Trøndelag	6	0	1	4	0	4	1	0	1
Arendal	Sør-Trøndelag	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hilsestad	Trøndelag	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Molde	Trøndelag	6	0	0	1	2	0	0	1	1
Lillemorvik	Sør-Trøndelag	6	0	0	0	0	0	0	0	0
Rygholm	Trøndelag	6	0	0	0	2	5	0	0	0
Harstad	Sør-Trøndelag	6	0	0	0	0	0	0	0	0
Ørland	Sør-Trøndelag	6	0	0	0	0	0	0	0	0

SAKEN: Gjennom sitt eget prosjekt, "Kommunebarometeret 2010", rangerte Kommunal Rapport norske kommuners innsats på ulike tjenesteområder, etter visse faste kriterier. Redaksjonen gjorde mange interessante funn, blant annet at fattige kommuner klarte seg like bra på for eksempel eldreomsorg som de mer velstående. Artikkelserien ble summert opp i en spesialutgave, hvor det også fulgte med excel-ark med analyser av de ulike kommunene.

P4 Radio Hele Norge

Nyhetsssendinger: 418 timer
 Debattprogrammer: 458 timer
 Dokumentar: 143 timer
 Forbrukerstoff: 2 263 timer
 (inkl magasinprogrammer)

SAKEN: I januar 2010 ble hele verdens øyne rettet mot Haiti og jordskjelvkatastrofen der. P4 valgte å sende sin egen medarbeider Tim Peters for å få egen og fortløpende rapportering. I likhet med de andre journalistene opplevde han tidvis svært vanskelige arbeidsforhold. I en militærbase fikk han imidlertid tilgang til strøm og nett.

”...debatt...”

SANDEFJORDS BLAD

Utgiversted: Sandefjord

Opplag: 13 685

Redaksjonelle årsverk: 28

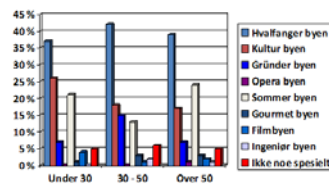
Redaksjonelle sider: ca 7 800

Andel redaksjonelt stoff: 70%

Lederartikler: 300

Hva skal byen være?

SAKEN: Onsdag 2. mars inviterte Sandefjords Blad til "Norges største bystyre" i Hjertnes kulturhus i Sandefjord, og fylte nesten salen, som tar drøyt 600 plasser. Gjennom mentometerknapper fikk publikum anledning til å si sin mening om en rekke viktige, og noen litt mer uhøytidelige spørsmål. Det ga mye godt stoff, stort engasjement og omfattende debatt.

ROMERIKES BLAD

Utgiversted: Lillestrøm
Opplag: 33 364

Redaksjonelle årsverk: 45

Redaksjonelle sider: 15 995

Andel redaksjonelt stoff: 71%

Lederartikler: 606

Kommentarartikler: 550

Leserinnlegg papir: ca 1 600

Leserinnlegg nett: ca 18 000

SAKENE:

I to omganger satte Romerikes Blad søkelyset på trafikkulykker med unge mennesker involvert, noe som brakte frem ny informasjon – også for norske myndigheter. Artikkelsen ble rundet av med et stort folkemøte i Lillestrøm på nyåret med god deltakelse og med etterfølgende fakkeltog.

Avisen satte også søkelyset på Lillestrømbankens engasjement i Lillestrøm sentrum, blant annet gjennom å kjøpe opp eiendommer for å utvikle dem videre. Det førte til avsløringer om maktforhold og påvirkning i lokalmiljøet, og om rolleblandinger hos politikere og ansatte i banken.

TROMS FOLKEBLAD

Utgiversted: Finnsnes
Opplag: 7 394

Redaksjonelle årsverk: 16

Redaksjonelle sider: 11 200

Lederartikler: 608
Kommentarartikler: 72
Leserinnlegg papir: ca 5 000
Leserinnlegg nett: ca 6 000

SAKEN: Størst engasjement blant Troms Folkeblads lesere i 2010 skapte sjefredaktørens kommentarartikkel «Tromsø suger», der fokus ble satt på Tromsøs rolle som landsdelshovedstad, kontra distriktene. Bare første dagen etter publisering fikk redaksjonen 92 e-poster med respons. Artikkelen avfødte også fylkespolitiske møter, debattmøter «på kaikanten» og NRK-innslag på radio og TV.

SØR-TRØNDELAG

Utgiversted: Orkanger
Opplag: 7 120

Redaksjonelle årsverk: 12
Redaksjonelle sider: 8 195
Lederartikler: 250
Kommentarartikler: 100
Leserinnlegg papir: ca 1 000
Leserinnlegg nett: ca 5 400

SAKEN: Saken om et homofilt ektepar som ble nektet forbønnshandling i sin egen kirke, skapte debatt, og fikk også nasjonal oppmerksomhet.

HENNE

Utgiversted: Oslo

Utgiver: Aller Media

Opplag: 36 401

Redaksjonelle sider: 46 000
(Aller Media totalt)

Andel redaksjonelt stoff: 85%
(Aller Media totalt)

SURROGATBARN

«Jeg tror surrogat er på vei for å bli lovlig i Norge, for eller siden. Det handler om demokratiske prinsipper og kvinners rettigheter»

Her er en viktig prinsipp

«Så lenge metoden er tilgjengelig og det er frivillig å gjøre det i ordetegnede, mener vi at vi har rett til å være like egoistiske som andre foreldre»

SURROGATBARN

«Så lenge metoden er tilgjengelig og det er frivillig å gjøre det i ordetegnede, mener vi at vi har rett til å være like egoistiske som andre foreldre»

SAKEN: I en bredt anlagt reportasje satte Henne søkelyset på et av tidens store diskusjonstemaer, de såkalte surrogatbarna, med utgangspunkt i et par som har benyttet seg av den fremgangsmåten.

NY TID

Utgiversted: Oslo
Opplag: 7 120

Redaksjonelle årsverk: 7
Redaksjonelle sider: ca 3 000
Andel redaksjonelt stoff: 90%
Lederartikler: 48
Kommentarartikler: ca 250
Leserinnelegg papir: ca 400

SAKEN: Dagen før Pax forlag lanserte boken "Ulovlig norsk" og samtidig skulle avsløre forfatterens identitet, kunne Ny Tid fortelle at det dreide seg om 24 år gamle Marie Amelie fra Kaukasus i Russland. Journalist Terje Karlsen skrev blant annet at "Det er ventet stor oppmerksomhet rundt boka, som tar for seg situasjonen for de tusenvis av papirløse flyktingene og asylsøkerne som må leve i skjul i Norge." Det var neppe å ta for hardt i.

”...og
samfunnskritikk”

TIDENS KRAV

Utgiversted: Kristiansund
Opplag: 14 605

Redaksjonelle årsverk: 19

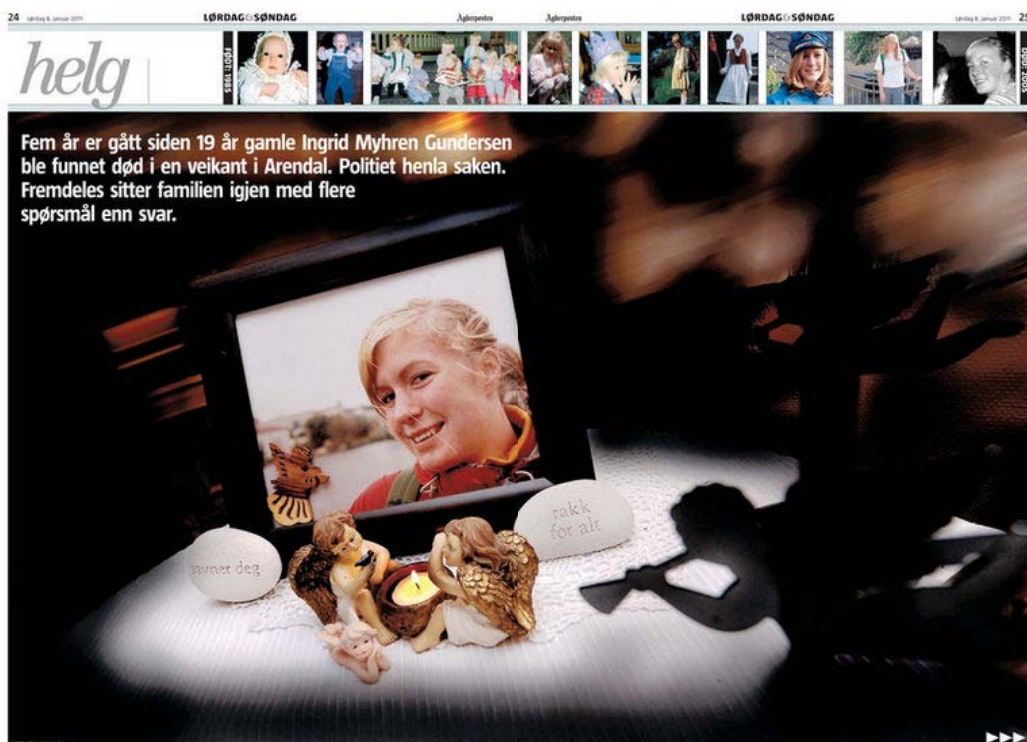
Redaksjonelle sider: 9.500

Lederartikler: 800
Kommentarartikler: 300
Leserinlegg papir: ca 4.000
Leserinlegg nett: ca 5.000

SAKEN: I april kunne Tidens Krav fortelle at standarden på riksvei 70 gjennom Møre og Romsdal stedvis er så dårlig at ambulansene må kjøre i 40 km i timen av hensyn til pasientene. Avisen kunne også opplyse at styringsgruppen for riksvei 70 har samlet inn rundt 350.000 kroner fra kommunene for å bedre veistandarden, mens behovet for å få rustet opp veien til akseptabel standard er 800-900 millioner kroner.

AGDERPOSTEN

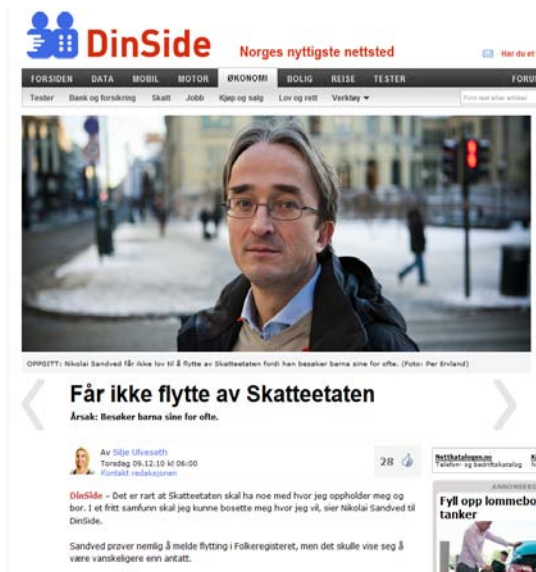
Utgiversted: Arendal
Redaksjonelle årsverk: 32
Andel redaksjonelt stoff: ca 75%
Lederartikler: 600
Leserinnlegg papir: ca 1 500

Opplag: 21 877
Redaksjonelle sider: 16 800
Kommentarartikler: 1 100

SAKEN: Fem år etter at ekteparet Ragna Myhren og Jan Fredrik Gundersen mistet datteren sin, Ingrid, i et mystisk dødsfall, nekter de fortsatt å akseptere at politiet henla saken. Agderposten fulgte dem fra minnemarkeringen fem år etter datterens død, via privatetterforsker Finn Abrahamsen, og til riksadvokaten. Hvor de fikk en beklagelse.

dinside.no

Utgiver: Aller Internett
Redaksjonelle årsverk: 38
(Aller Internett totalt)

Redaksjonelle artikler:
Dinside.no: 4 473
Seher: 5 716
Lommelegen: 3 137
ITavisen: 3 024
Digi.no: 2 652
KK.no: 1 691
Topp.no: 1 546

Leserinnlegg (totalt): 207 850

SAKEN: Nikolai Sandved forsøkte å melde flytting etter et samlivsbrudd, men ble nektet av Folkeregisteret. Begrunnelse: Han besøker barna sine for ofte. "Du vil med den opplyste samværsordningen ha flere overnattingsbesøk enn 3-4 ganger pr. år, og felles hjem med barna kan derfor ikke anses å være for oppløst», skrev Skatteetaten i sitt avslag.

BILLEDKUNST

Utgiversted: Oslo

Opplag: ca 3 500

Redaksjonelle sider: 287
Andel redaksjonelt stoff: 70%

Lederartikler: 7 (1 per utgave)
Kommentarartikler: 8

Leserinnlegg på papir: ca 15
Leserinnlegg på nett: ca 15

SAKEN: Bladet Billedkunst satte søkelyset på det faktum at tilbudet om studiespesialisering i formgivning er kraftig redusert etter innføringen av Kunnskapsløftet i 2006. Blant annet har syv videregående skoler i Hordaland lagt ned tilbudet, og antallet som søker seg til tegning og formgivning er redusert fra over 6000 til litt over 1000 på fem år.

VI OVER 60

rett & riktig VI OVER 60 tar saken!

TVUNGET TIL Å BRUKE MINIBANK

Nordsee på Bekkestua forlengte at Edel Kolstadts mor måtte ta ut hele 10.000 kroner hvis hun ikke ønsket å bruke minibank.

TEKST: GISELA A. ØSTRAAT FOTO: LERNE BEDELINGE

Edel Kolstadts 800 mer er 89 år, og har vært kunde i Nordsee så lenge hun kan huske. Da siste avens har demonstrert hennes kommersielle ferdigheter, og hun tenker ikke på å slutte å bruke minibank. Derfor overtar sønnen hennes, Edel Kolstad, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank.

Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank.

Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank.

Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank.

60 • VEIEN 60 PRESS, MARS 2010

Utgiversted: Bergen

Utgiver: Aller Media

Opplag: 87 610

Redaksjonelle sider: 1 189

Andel redaksjonelt stoff: 80%

rett & riktig VI OVER 60 tar saken!

BANKVIRKELIGHETEN HAR ENDRET SEG

I huset er Edel Kolstad 89 år gammel og har vært kunde i Nordsee i mange år. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank.

BANKENE SKAL VÆRE FLEKSIBLE

Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank. Edel Kolstad har vært kunde i Nordsee i mange år, og det er sønnen som står for å bruke minibank.

SAKEN: I serien "Rett & riktig" fortalte Vi over 60 om den nye bankvirkeligheten. Mange av bladets lesere, som ikke er på nettbank og gjerne vil benytte seg av manuelle banktjenester, opplever dette som stadig vanskeligere. Ada Kolstad (89) fikk beskjed om at dersom hun skulle ta ut penger i skranken, så var minstebeløpet 10.000 kroner. Senere kom banken på bedre tanker, sendte blomster og ga beskjed om at det også i fremtiden vil være mulig å ta ut mindre beløp manuelt.

AFTENPOSTEN

Utgiversted: Oslo
 Opplag: 239 831
 Redaksjonelle årsverk: 245
 Redaksjonelle sider: 17 600
 Andel redaksjonelt stoff: 50%
 Lederartikler: 706
 Kommentarartikler: ca 1 800
 Leserinnlegg papir: ca 3 300
 Leserinnlegg nett: 24 412

SAKEN: "Kommunene forvalter enorme verdier på vegne av fellesskapet. Forvaltes de til fellesskapets beste?" Det var arbeidshypotesen bak Aftenpostens omfattende artikkelserie om kommune-Norges håndtering av store fellesverdier og offentlige eiendommer og midler. I Follidal kommune i Hedmark, i likhet med mange andre kommuner, førte avisens artikler til endringer i rutiner og systemer og til granskning av uheldige og kritikkverdige forhold.

”...og avdekke
kritikkverdige
forhold...”

iTROMSØ

Utgiversted: Tromsø

Opplag: 9 085

Redaksjonelle årsverk: 21

Redaksjonelle sider: 13 695

Lederartikler: 305

Kommentarartikler: 7

Leserinnlegg papir: 1 385

Leserinnlegg på nett: 9 778

SAKEN: iTromsø kunne høsten 2010 avsløre at Troms kraft hyret PR-selskapet First House til å påvirke sine egne eiere i forbindelse med selskapets eierskapsmelding. Avsløringen førte til at lederen av kraftselskapets representantskap trakk seg, og var også en medvirkende årsak til at Tromsøs ordfører kort tid etter bekjentgjorde at han ikke stiller til valg som Arbeiderpartiets ordførerkandidat ved kommunevalget i 2011. Saken ble en riksnyhet, og ga rik anledning til oppfølging og debatt, både på papir og nett.

ADRESSEAVISEN

Trondheim i dag Pent, skyet til halvpart, 8 grader.

Adresseavisen

Grunnlagt 1767

Rønnes danket ut Bratseth

- En etablert kulturell bestemmer i Trondheim

Morten Diesel-Dahl og Robin Jensen slåss om Rosendals skole. Kultur side 3

Onsdag 07-04-2010 Tips oss på telefon 07200 / SMS-SMS til 07200, kodetord TIPS

Leslag kr. 20,00

Vatikanet erkjenner misbruk av barn i Trondheim:

Biskopen tilsto sex-overgrep mot mindreårig

Saken ble avsluttet med en årslønn til offeret

Ryheter side 2-6

Etter 28 år i Trondheim måtte Georg Müller forlate bispedømmet. Foto: NTB/Scanpix

Utgiversted: Trondheim

Opplag: 73 434

Redaksjonelle årsverk: 162

Redaksjonelle sider: 26 356

Lederartikler: 608

Kommentarartikler: 1039

Leserinnlegg papir: 3950

Leserinnlegg på nett: 120000

Nyheter

Tiet om sex-overgrep

Handverster med historien til offeret, biskop Georg Müller tilbake til Trondheim. De to minne år etter at biskop Müller forlot bispedømmet i Trondheim.

Verden blir litt tryggere

Medlemsstyret i USA-Verdenskirken har besluttet å oppheve den seksuelle utøvelsen av biskoper mot mindreårige. Dette er et stort skritt mot å gjøre verden litt tryggere.

Utvalgte saker

- Verden blir litt tryggere**
- Utvalgte saker**
- Utvalgte saker**

overgrep mot gutt

Den vil nær høyt fra Martin Løkke og menn 10 til, er det et tydelig nummer at de motstanderne som falt under krigen har kommet oss i ryggen og de som overlevde. Kultur side 4-5

Utvalgte saker

- Utvalgte saker**
- Utvalgte saker**
- Utvalgte saker**

SAKEN: Etter lang tids arbeid kunne Adresseavisen avsløre at den katolske biskopen i Trondheim to år tidligere måtte forlate sin post, etter å ha erkjent seksuelle overgrep mot en korgutt. For første gang bekreftet Vatikanet en overgrepssak i kirken. Avsløringen ble en nasjonal og internasjonal nyhet. Den førte til omfattende endringer i den katolske kirkes håndtering av slike saker. En rekke tidligere ofre for seksuelle overgrep fikk oppreisning.

VÅRT LAND

UTGIVER
 Viktoria Schibye er hovedredaktør og ansvarlig for utgivelsen av Vårt Land. Hun er utdannet journalist og har arbeidet i flere aviser og magasiner.

UTGIVELSE
 Vårt Land utgis hver tirsdag kl. 08.00. Abonnementskontor: Vårt Land, Postboks 100, 0403 Oslo. Telefon: 022 44 44 44. E-post: vland@vland.no

vårtland lørdag

OWE WIKSTRÖM:
 Tenker helst på hva Gud ikke er

UKESLUTT:
 Fram med jekk og piggedekk

■ Beskyldes for rovdrift på frivillige. ■ To ulike regnskaper i Norge.

Skreddersydd for svindel

Nordmenn ga i fjor brukte klar verdi 30 millioner kroner til UFF. Bare 10 millioner gikk videre til mottagerorganisasjonen i Sveits. Les historien om et økonomisk system skreddersydd for å lure ut enna penger – og et luksuskontrollsystem ved Slettestråklysten.

Lag din egen barnebibel
 • har barnebibel med bilder og tekst
 • utvalgte bibelvers og oppgaver
 • og gir barn en god forståelse av bibelen
 Pris kr 98,-

get focused
 12.-14. NOV. 10
 PÅMELDINGER ER ÅPNET!
 KR 400,- FOR 31. OKTOBER
 GETFOCUSED.NO

Utgiversted: Oslo
 Opplag: 24 781
 Redaksjonelle årsverk: 47
 Redaksjonelle sider: 9 541
 Andel redaksjonelt stoff: ca 85%
 Lederartikler: 300
 Kommentartikler: 1 200
 Leserinnlegg papir: 1 250
 Leserinnlegg på nett: ca 3 500
 + verdidebatt.no: ca 50 000

• reportasjerleder Bjørn K. Bjørn
 • samfunnsrådgiver
 • tips til innlesere: 2310 395
 • flere nyheter på vland.no/verden

verden

NORGE RYDDE – SERBIA BEHOLDER KLASEVAPEN

SEBIA har ryddet ut alle atomkraftverk og kjernefysiske avfall i landet, og har nå kunnet erstatte dem med atomkraftverk i Russland. Dette er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land, og det er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land.

Tok tak i haihale – reddet kvinnes liv

En kvinne som hadde fått en haihale i ryggen, ble reddet da en fisker i Norge tok tak i hansen og fjernet den. Dette er et sjeldent tilfelle, og det er viktig å vite at haihale er farlig for mennesker.

UFF i Zambia sender penger til Sveits

På Zambias lukrative bruklermarked driver UFFs zambiske susterorganisasjon 30 butikker. Herfra går det penger til Sveits – De er usynlige som bestandsfaktor, sier Caritas.

Hoid Marie Lindkvist
 • USA
 • DAPP OG UFF

De to organisasjonene har samarbeidet i mange år, og har nå fått en ny avtale om samarbeid. Dette er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land, og det er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land.

Cherly Malunga sender penger til Sveits. Dette er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land, og det er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land.

Skreddersydd for svindel

UFF har fått penger til Sveits, men det er usynlige som bestandsfaktor, sier Caritas. Dette er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land, og det er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land.

Utfordring er å finne mer penger

UFF har fått penger til Sveits, men det er usynlige som bestandsfaktor, sier Caritas. Dette er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land, og det er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land.

Utfordring er å finne mer penger

UFF har fått penger til Sveits, men det er usynlige som bestandsfaktor, sier Caritas. Dette er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land, og det er et viktig skritt mot å bli et atomkraftfritt land.

SAKEN: I en rekke artikler høsten 2010 omtalte Vårt Land økonomiske forhold knyttet til organisasjonen Ulandshjelp fra folk til folk (UFF). Avisen stilte kritiske spørsmål ved i hvilken grad midler som organisasjonen får inn faktisk kommer dit de skal, hvordan kontrollen fungerer, og det internasjonale nettverket som UFF i Norge er en del av.

VARINGEN

Nittedal kommune: Orkla og DnB NOR:
- 10 mill kr + 140 mill kr

Tjener seg rike på kommunale sparepenger

Nittedal og tre andre kommuner har tapet totalt 58,4 millioner kroner i en svensk eiendomsportefølje ingen hadde full oversikt over. Samtidig løver selskaperne bak prosjektet gigantgevinstene. Nittedal kommune gikk i 2007 inn med 15,5 mill i prosjektet. I dag er investeringen verdt 7,9 mill.

SIDE 4 - 5

Utgiversted: Nittedal

Opplag: 5 966

Redaksjonelle årsverk: 7,5

Redaksjonelle sider: 3 464

Andel redaksjonelt stoff: 73%

Lederartikler: 100

Kommentarartikler: 50

Tapte ti millioner i svenske eiendommer

Uansvarlig av kommunen

Ingen kan svare for aksjeinvestering

Kjøpte Orkla-produkter for 111 mill uten å spørre politikerne

Politikerne krevde gjennomgang av millionkjøpene

Alt som gjelder nye Volvo V60. Og litt til.

Opera, vin, reiser og kommunens sparepenger

Kommunens arkiv med First Securities

Denne er saken

Næringslivet leveringsgarantien (NØRO) – Denne typen blanding ser alltid uheldig ut

Kommunens etiske regler

Kommunens millioner vannes ut på nytt

Finansrådet: Kommunens millioner vannes ut på nytt

Kommunen står på Orkla Finans

Aksjekjøp for 18,5 mill. uten å lese prospektet

Revisjonen bekrefter brudd på finansreglene

Skap nye minner

1500 m² skal ut!

SAKEN: Gjennom flere artikler har lokalavisen Varingen i Nittedal, med to ukentlige utgivelser, avdekket blant annet store kommunale tap på eiendomsinvesteringer i Sverige, aksjekjøp i strid med kommunens finansreglement, aksjekjøp for millionbeløp uten at noen hadde lest prospektene, og forvaltningsavtaler hvor også kommunale leders private interesser ble gjort til et poeng.

SYKEPLEIEN

Utgiversted: Oslo

Opplag: 92 000

Redaksjonelle årsverk: 14

Redaksjonelle sider: 1 480

Andel redaksjonelt stoff: 75%

Lederartikler: 19

Kommentarartikler: 80

Leserinnlegg på papir: 75

Tema Budsjettet

- 32 «Vi ser ikke bort ifra at det kan dreie seg om enda større beløp»
- 34 Helsedirektoratets forklaring
- 36 – Møter bort pengene
- 36 Statsbudsjett og kontrollen med pengene
- 37 – Rydd opp!
- 39 5 på tinget

Minst 100 millioner kroner som Stortinget har bevilget til blant annet rus- og psykiatri-prosjekter, er av Helsedirektoratet brukt til ordinær drift, ifølge Riksrevisjonen.

Riksrevisjonen referer både direktoratet og departementet for dårlig styring, og mener ledelsen må eller burde ha visst om regnskapsrotet.

Direktør i Helsedirektoratet, Bjørn-Inge Larsen, avviser at penger er brukt til andre formål enn dem de var bevilget til.

Kontrollkomiteen på Stortinget ber departementet sørge for at direktoratet betaler tilbake pengene til de gruppene som skulle hatt dem.

SAKEN: Én setning i en rapport fra Riksrevisjonen vekket spesiell interesse i redaksjonen i Sykepleien. Det ble starten på en artikkelserie som vakte betydelig oppmerksomhet, langt inn i det politiske systemet. 100 millioner kroner, blant annet beregnet på rus- og psykiatri, var brukt til helt andre ting, deriblant drift og administrasjon.

TØNSBERGS BLAD

Utgiversted: Tønsberg

Opplag: 27 929

Redaksjonelle årsverk: 50

Redaksjonelle sider: 11 229

Andel redaksjonelt stoff: 65 %

SAKEN: Flere sentrale Tønsberg-politikere og personer med tett tilknytning til det lokale boligbyggelags-styret eller boligbyggelag-sjefen kjøpte i 2005 etablererleiligheter i St. Olavs borettslag i Tønsberg. Alle bortsett fra én solgte leilighetene få år senere uten å ha bodd der selv. Alle fikk flere hundretusen i fortjeneste. Med dette som utgangspunkt rullet Tønsbergs Blad opp en sak som fikk nasjonal oppmerksomhet, og som fra flere hold medførte sterk kritikk mot etablerte politikeres fremgangsmåte og opptreden. Journalistene som jobbet med saken mottok SKUP-diplom for avsløringene.

<p>NRK > Nyheter > Norge</p> <p>Nyheter Norge</p> <h2>Vikarbyåer sender farlige leger til Norge</h2> <p>Nordens mest berømte lege, Rafik Abu Ramadan, fikk jobb i Hammarfest etter at formidlingsbyrået Nordvik hadde sendt ham dit. Ramadan hadde da fire advarer og 22 klager fra Sverige og var kjent over hele Norden etter flere medeppslag.</p> <p><i>Foto: Stein-Kristian Olsson</i></p> <p>Utenlandske leger som har gjort alvorlige feil blir formidlet til Norge av store vikarbyråer. NRK kan fortelle om flere tilfeller der vikarbyråene ikke har opplyst at helsepersonellet de tilbyr har en kritikkverdig fortid.</p>	<p>NRK > Nyheter > Norge</p> <p>Nyheter Norge</p> <h2>Skjerpet nordisk kontroll med farlige leger</h2> <p>VIDEO: Skandalelegen Rafik Abu-Ramadan fikk fram til 2008 flere jobber rundt om i Norge, selv om han fem år tidligere utførte en omskjæring som gikk helt galt. Denne tabben skjedde i Sverige.</p> <p>Nordisk ministerråd vil skjerpe kontrollen med helsepersonell. Nå skal hele rullebladet bli tilgjengelig for alle de nordiske landenes helsemyndigheter.</p>
--	---

Nyhetsmeldinger, NRK TV: 3881 timer
 Informasjonsprogrammer NRK TV: 3711 timer
 (debatt, aktualitet, forbrukerstoff og dokumentar)

Nyhetsmeldinger, NRK radio: 1839 timer
 Regionale meldinger, NRK radio: 1512 timer
 Samfunnsspørsmål, NRK radio: 1955 timer
 Vitenskap, NRK radio: 675 timer
 Forbrukerprogram, NRK radio: 77 timer

SAKEN: Hvordan kunne leger som hadde gjort alvorlige feil jobbe videre? Slik startet et større prosjekt som førte til mer enn 20 publiserte saker fra NRK Nyheter i 2010. I samarbeid med Danmarks Radio (DR) kartla NRK en rekke leger som flyttet seg mellom de nordiske land etter at de hadde vært ansvarlige for alvorlige feilbehandlinger – og i noen tilfeller dødsfall. Reportasjeserien avslørte en manglende kontroll fra myndighetene. Avgjørende informasjon for pasientsikkerheten kom aldri videre – verken mellom de nordiske land eller i det enkelte land. Serien satte søkelys på manglende pasientsikkerhet fordi et system ikke fungerte, og bidro til at Nordisk Ministerråd gikk sammen om å skjerpe kontrollen med alt helsepersonell noen måneder etter.

DAGENS NÆRINGSLIV

Utgiversted: Oslo Opplag: 80 559

SAKEN: Torsdag 9. september 2010 kunne Dagens Næringsliv fortelle at Senterpartiet hadde mottatt store summer fra to kraftselskaper i forbindelse med valgkampen i 2009. Det ble starten på en fjorårets store politiske thriller, en sak som etter hvert fikk betydelige konsekvenser: Senterpartiet betalte tilbake 500.000 kroner til Eidsiva Energi og 200.000 kroner til Troms Kraft. Stortingets kontroll- og konstitusjonskomité åpnet sak og gjennomførte åpne høringer og stortingsbehandling. Det ble igangsatt interne revisjons-gjennomganger og utarbeidet eksterne konsulentrapporter for flere av selskapene som ga penger til Senterpartiet. Finanstilsynet gjennomførte granskning av Senterpartiets revisor og fant alvorlige regelbrudd. Partiet ble ilagt en bot på 200.000 kroner. Regjeringen har satt fart i arbeidet med å revidere partiloven og foreslår blant annet innføring av straffeansvar og økt kontroll.

ØSTLANDS-POSTEN

Utgiversted: Larvik

Opplag: 13 446

Redaksjonelle årsverk: 19

Redaksjonelle sider: 5 931

Andel redaksjonelt stoff: 57%

SAKEN: Østlands-Posten kunne avdekke at Larvik-ordfører Øyvind Riise Jenssen disponerte en egen konto, opprettet med kommunale penger, men uten normal kontroll og revisjon. Kontoen kaltes "Branding Larvik", og ble blant annet brukt til ulike innkjøp i forbindelse med en hurtig-oppussing av havneområdet i byen. Flere av bestillingene gikk til firmaer hvor ordføreren, eller andre sentrale politikere, satt som eiere. Saken skapte et voldsomt engasjement og medførte hektisk politisk debatt i Larvik, i tillegg til full gjennomgang fra kommunerevisjonen.

”Beskytte
enkeltmennesker
og grupper...”

BERGENS TIDENDE

Utgiversted: Bergen

Opplag: 82432

Redaksjonelle årsverk: 196

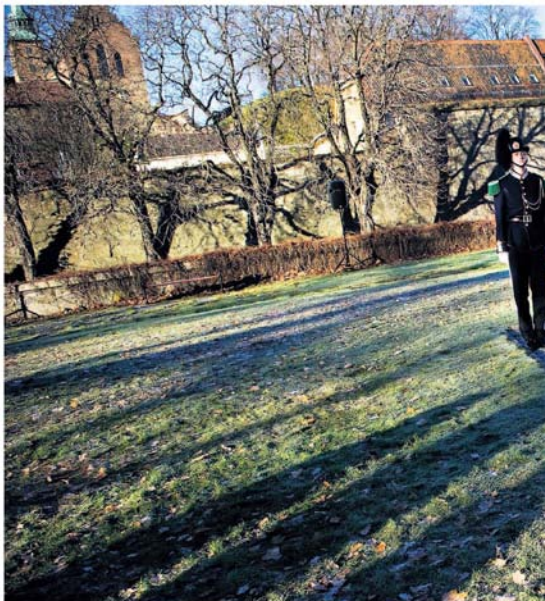
Redaksjonelle sider: 16500

Andel redaksjonelt stoff: 59%

Lederartikler: 1065

Kommentarartikler: ca 300

Leserinnlegg papir: ca 2780

Kongen har lagt ned krans på Akershus festning. De ni soldatene Norge har mistet i Afghanistan minnes.

I tusenvis av norske hjem sitter mødre som har hatt sønner og døtre i krig. For noen av dem tar krigens aldri slutt.

MØDRENES KRIG

SAKEN: I desember fortalte Bergens Tidende historien om mødrene til norske soldater som har tjenestegjort i Afghanistan, og om den behandlingen de og deres krigsskadede barn har fått av det norske samfunnet.

OPPLAND ARBEIDERBLAD

Utgiversted: Gjøvik

Opplag: 25 040

Redaksjonelle årsverk: 35

Redaksjonelle sider: 11.289

Lederartikler: 604

Kommentarartikler: 464

Leserinnlegg papir: 2645

Leserinnlegg nett: ca 4000

SAKEN: I januar avslørte Oppland Arbeiderblad at 30-40 asylsøkere levde under uverdige forhold i et hus på Kolbu. Avisens avsløring førte til endringer i boforholdene og omplassering av asylsøkerne.

STAVANGER AFTENBLAD

Utgiversted: Stavanger

Opplag: 63 988

Redaksjonelle årsverk: 130

Redaksjonelle sider: 13.200

Andel redaksjonelt stoff: 55%

Lederartikler: 608

Kommentarartikler: 723

Leserinnlegg papir: 3877

Leserinnlegg nett: 98.631

SAKEN: Gjennom en serie artikler høsten 2010 satte Stavanger Aftenblad et kritisk søkelys på barnevernet i Rogaland, og særlig bruken av private aktører. I tillegg til manglende ressurser, og dårlig oppfølging fra det offentlige barnevernet, kunne avisen også avsløre svært tvilsomme forbindelser mellom private aktører og et sexklubb-miljø i Oslo.

SALTENPOSTEN

Utgiversted: Fauske
 Opplag: 4999
 Redaksjonelle årsverk: 9,5
 Lederartikler: 150
 Kommentarartikler: 150
 Leserinnlegg papir: 1-2 sider i hver utgave

SAKEN: Gjennom en rekke artikler løftet Saltenposten frem en glemt og til dels ukjent gruppe i Fauske – de bostedsløse. Saltenpostens artikkelserie medførte stor oppmerksomhet og debatt, og på politisk nivå det bestemt at noe måtte gjøres. Allerede samme høst ble det bevilget penger, og fra kommende høst skal nye leiligheter beregnet på bostedsløse stå klare til bruk.

FAGBLADET

Utgiversted: Oslo

Opplag: 320 000

Redaksjonelle årsverk: 13

Redaksjonelle sider

Andel redaksjonelt stoff

Lederartikler: 11 (en per utgave)

Kommentarartikler: 66

Leserinnlegg: 33 sider per år

Tema: Sosial dumping

– Det var ikke et slikt land vi skulle til

Michał Traczyk startet oppkakeren da Adesco ga ham og to kolleger sparken på dagen. Han var lei av å bli hestet med.

Av: Ole Mathisen, Foto: Arne Eide

Det står minst ti klart å overta jobben din

Adesco har sparket Traczyk og de to kollegene hans. De tre har fått tilbud om å overta jobbene sine. Traczyk sier at han ikke vil overta jobben sin, men at han vil overta jobbene til de to kollegene hans.

Adesco har sparket Traczyk og de to kollegene hans. De tre har fått tilbud om å overta jobbene sine. Traczyk sier at han ikke vil overta jobben sin, men at han vil overta jobbene til de to kollegene hans.

Innrømmer at de har gjort feil

De opplytter de som i Adesco har fått opplysningene om at de har gjort feil. De har gjort feil i forhold til å gi tilbud om å overta jobbene sine.

Adesco har gjort feil i forhold til å gi tilbud om å overta jobbene sine.

Ragn-Sells: – Vi er riktig dimensjonert i Aker

Ragn-Sells har fått opplysningene om at de er riktig dimensjonert i Aker. De har fått opplysningene om at de er riktig dimensjonert i Aker.

De er riktig dimensjonert i Aker

De er riktig dimensjonert i Aker. De har fått opplysningene om at de er riktig dimensjonert i Aker.

SAKEN: Forholdene for utenlandske arbeidstakere i Norge, og det som gjerne kalles sosial dumping, er et stadig tilbakevendende tema i Fagbladets spalter. Denne reportasjen om polske gjestearbeidere er et av mange eksempler på det. Bladet har i flere omganger omtalt dette temaet, og skrev også om ulovlig overtidsarbeid på Ammerudlunden sykehjem i Oslo før det ble en nasjonal nyhetssak.

AVISA NORDLAND

Utgiversted: Bodø

Opplag: 22 014

Redaksjonelle årsverk: 35

Redaksjonelle sider: 13 160
Andel redaksjonelt stoff: 70,8 %

Lederartikler: 608

Kommentarartikler: 608

Leserinnlegg papir: 3387

Leserinnlegg nett: ca 4500

SAKEN: I juni i fjor fortalte Avisa Nordland om Lillian Olsens mareritt. Olsen, som selv har jobbet som sykepleier ved Nordlandssykehuset i over 30 år, ble operert for kreft i bukspyttkjertelen ved sykehuset i Bodø ett år tidligere. Det viste seg senere at hun ikke hadde hatt kreft. Operasjonen medførte så mange komplikasjoner at hun ble sykehuspasient i over ett år. Nordlandssykehuset hadde ikke lov til å utføre denne type operasjoner. Helse Nord hadde bestemt at så kompliserte inngrep kun skal utføres ved Universitetssykehuset Nord-Norge i Tromsø eller Rikshospitalet. I tur og orden gikk klinikksjefen, sykehusdirektøren og styrets leder av, og det ble foretatt en full gjennomgang av rutinene i slike saker. Nordlandssykehuset ble plukket ut som pilotsykehus for pasientsikkerhet. Lillian Olsen ble tilkjent erstatning.

DAGBLADET

Utgiversted: Oslo

Opplag 2010: 98 130

SAKEN: Et litt tilfeldig besøk på Nordlandsforsknings hjemmesider, fikk frilansjournalist Thomas Ergo til å stoppe opp ved en forskningsrapport med en ikke alt for spennende tittel. Det ble starten på en artikkelserie som avdekket at en av samfunnets svakeste grupper, psykisk utviklingshemmede, har langt dårligere rettssikkerhet enn befolkningen for øvrig. Reportasjene fortalte om kommuner som ikke anmelder seksuelle overgrep mot psykisk utviklingshemmede fra kommunalt ansatte, at de ikke beskytter ofrene, at varslingsberedskapen er mangelfull, at politiet nedprioriterer etterforskning av slike saker, at psykisk utviklingshemmede må jobbe med overgrep- og voldtektsdømte som kolleger og at kommunale ledere som ikke varsler unngår sanksjoner.

”Alle kan krevje
innsyn...”²

² Offentleglova §2: Alle kan krevje innsyn i saksdokument, journalar og liknande register til organet hos vedkommande organ.

INNSYNSRAPPORT 2010

Utarbeidet av Arne Jensen, assisterende generalsekretær, Norsk Redaktørforening

Bruker vi innsynsretten?

Offentleglova, eller lov om rett til innsyn i dokument i offentlig verksemd, som den formelt heter, gir allmennhet og medier vid adgang til innsyn i dokumenter som er i forvaltningens besittelse. Loven er kanskje vårt viktigste redskap for å få tak i korrekt og detaljert informasjon om offentlige beslutningsprosesser. Dagens lov trådte i kraft 1. januar 2009. Den etterfulgte offentlighetsloven fra 1970, som i hovedsak ga de samme rettigheter som dagens lov. I over 40 år har altså norske journalister og redaktører hatt et godt, rettighetsbasert system til rådighet for å sikre seg kunnskap om viktige beslutninger som tas på fellesskapets vegne. Spørsmålet er om vi *bruger* denne retten i tilstrekkelig grad.

På vegne av Norsk Presseforbunds offentlighetsutvalg³ gjennomførte Aftenposten-journalist Per Anders Johansen i 2010 en undersøkelse blant norske kommuner. Målet var å finne ut i hvilken grad kommunene faktisk blir bedt om å gi innsyn i konkrete dokumenter, hvilket kan være et mål på i hvilken grad de mediene som dekker de respektive kommunene er aktive i sin bruk av innsynsretten. Resultatet var interessant.

Av de til sammen 261 kommunene som besvarte undersøkelsen, oppga 22 prosent (58 kommuner) at de i løpet av 2009 og halve 2010 ikke hadde mottatt en eneste innsynsbegjæring etter offentliglova.

Alternativer	Prosent	Antall
Ja	77,8	203
Nei	22,2	58
Ønsker ikke å svare	0,0	0
Totalt		261

Spørsmål: Har kommunen i løpet av 2009 og hittil i 2010 mottatt anmodninger om innsyn med henvisning til offentlighetsloven?

At så mange kommuner "slipper unna" innsynsbegjæring har neppe å gjøre med at for eksempel postjournalene deres er spesielt vanskelig tilgjengelige. I følge den

³ Offentlighetsutvalget er et eget utvalg som skal bidra til mer åpenhet i samfunnet. Utvalget ble opprettet av Norsk Presseforbund i 1971, og har siden da jobbet aktivt for å videreføre og videreutvikle offentlighetsprinsippet i Norge, som blant annet er nedfelt i Offentleglova. I dag består utvalget av 17 redaktører og journalister, oppnevnt av NPs styre. Utvalget gir råd og bistand til pressen og pressens organer om praktisering og fortolkning av offentlighetsloven og medvirker til å spre kunnskap om den. Du kan lese mer på www.presse.no

samme undersøkelsen har nemlig nesten alle kommunene nå postjournalene tilgjengelige på nettet.

Alternativer	Prosent	Antall
Ja	94,3	246
Nei	5,4	14
Vet ikke	0,4	1
Totalt		261

Spørsmål: Er kommunens postlister tilgjengelig på internett?

Bruker vi klageretten?

Selv om rundt 85 prosent av kommunene som besvarte Per Anders Johansens undersøkelse hevder at de gir innsyn i over 95 prosent av sakene, vet vi av erfaring at mange redaksjoner opplever å få avslag på krav om innsyn. Avslagene kommer gjerne i saker som er eller kan bli kontroversielle, og som dermed også gjerne er ekstra interessante, rent nyhetsmessig. Da blir det også interessant å se på i hvilken grad vi bruker *klageretten* som offentleglova gir oss. I utgangspunktet er det fylkesmannen i de respektive fylker som er klageorgan dersom vi får avslag på begjæringer om innsyn i kommunene.

Alternativer	Prosent	Antall
0	68,4	175
1-5	30,5	78
6-10	0	0
11-50	0,8	2
Mer enn 50	0,4	1
Totalt		256

Spørsmål: Hvor mange klager har kommunen i 2009 og 2010 mottatt på avslag om innsyn med henvisning til offentlighetsloven?

Av de 256 kommunene som har svart er det altså over to tredeler som ikke har mottatt en eneste klage fra januar 2009 og frem til sommeren 2010. Selv om det kan innvendes at antallet klager kanskje speiler det faktum at kommunene – i følge egne svar – gir innsyn i rundt 95 prosent av tilfellene, så er det likevel grunn til å spørre om ikke tallene gir inntrykk av enten overdreven tilbakeholdenhet eller manglende vilje og evne til å utfordre kommunene på deres innsynspraksis.

Noe av det samme bildet tegner seg når vi over tid ser på antallet klagesaker til et utvalg fylkesmenn. I boken "Innsyn"⁴ er det tatt inn en oversikt som viser hvor mange ganger mediene benyttet klageretten overfor fylkesmennene i årene 2003-2007. Tallene er tatt inn i tabellen nedenfor, sammen med tall fra enkelte fylkesmenn fra 2010. I enkelte fylker kan det se ut som mediene har blitt mer aktive i sin bruk av

⁴ Finn Sjøe og Arne Jensen (red.): Innsyn – slik kikker du byråkrater og politikere i kortene, IJ-forlaget 2009.

klageretten. Det gjelder blant annet Oslo og Akershus, Oppland, Troms og Finnmark. I andre fylker virker det som om kommunen i all hovedsak får aksept for sine avslag, og ikke blir utfordret gjennom klageadgangen.

Fylke	Klager 2003-2007 ⁵	Klager 2010 ⁶	Fra medier	Medhold ⁷
Oslo og Ahus	76	48	34	12
Østfold	9	13	3	2
Hedmark	8	11	2	2
Oppland	13	16	8	4
Buskerud	3 ⁸	7	5	3
Aust-Agder	5	2	0	-
Rogaland	20 ⁹	12	5	1
Hordaland	74	23	11	10
Sogn og Fj.	27	4	1	0
Troms	31	21	13	8
Finnmark	8	17	15	6

For mange redaksjoner, kanskje særlig de mindre, kan nok det å skulle sette i gang en klageprosess virke utfordrende. Spørsmålet er om det virkelig er slik. Lokalavisen Varingen i Nittedal har vist at det med pågangsmot og en smule kunnskap og systematikk går an å bruke innsynsretten aktivt og også klage på ganske mange avgjørelser, uten at det blir en belastning for redaksjonen – snarere tvert i mot. Samtidig er det også verktøy tilgjengelig som bør gjøre prosessene enklere. For eksempel finnes det veiledninger og utkast til klagebrev på pressens felles nettsted for offentlighetsspørsmål, www.offentlighet.no

Fem viktige avgjørelser fra det siste året

1. Måtte offentliggjøre anbudsdokumenter

I november 2010 ba Verdens Gang om innsyn i tilbud og protokoll fra anbuds-runden tilknyttet barnevernstjenester i Oslo kommune – oppdrag for til sammen 600 millioner kroner. Dokumentene som ble utlevert manglet imidlertid store mengder informasjon. Kommunens begrunnelse var at dette var forretningshemmeligheter og dermed underlagt taushetsplikten. Da VG stilte spørsmål ved om ikke kommunen anså vel mye informasjon som forretningshemmeligheter, var svaret at det var tilbyderne og ikke kommunen som var nærmest til å vurdere dette, og som derfor hadde foretatt sladdingen.

⁵ Klager fra medier

⁶ Klager totalt

⁷ Helt eller delvis

⁸ Kun for 2006-2007

⁹ Anslag

Avslaget ble klaget inn for Fylkesmannen i Oslo og Akershus, som var tydelig i sin konklusjon og understreket at det ikke er opp til tilbyderer å definere hva som er forretningshemmeligheter. Kommunen må selv foreta en selvstendig vurdering av hvilke opplysninger som eventuelt kan unntas fra offentlighet. På dette grunnlag opphever Fylkesmannen vedtaket om hemmelighold, og ber kommunen behandle saken på nytt.

Hele avgjørelsen fra Fylkesmannen finnes på www.offentlighet.no/nyhetsarkiv og den er direkte anvendelig på sammenlignbare saker.

2. Fikk innsyn i elevrapporter

Journalist Fred Harald Nilssen i bladet Utdanning har fått medhold fra Kunnskapsdepartementet i at Utdanningsdirektoratet har hemmeligholdt for mye i rapporter fra Fylkesmennene om det nasjonale tilsynet av skoleelevenes psykososiale miljø.

Direktoratet mente rapporteringene var interne dokumenter som måtte unntas etter offentleglova § 15 (1) og (2). Utdanning klaget da til Kunnskapsdepartementet som etter en saksbehandlingstid på seks uker konkluderte med at deler av rapportene ikke var av en slik karakter at de kunne unntas som interne. Dette var opplysninger om fylkesmennenes funn ute i kommunesektoren og forhold knyttet til dette. De deler av rapportene som inneholdt fylkesmennenes råd og vurderinger, mente Kunnskapsdepartementet det var hjemmel for å unnta som interne. Utdanning fikk dermed medhold i deler av sin klage, og har nå fått oversendt rapportene, med unntak for de deler som inneholder råd og vurderinger. Brevet fra Kunnskapsdepartementet finner du her:

<http://www.offentlighet.no/?module=Files;action=File.getFile;ID=785>

Karmsund Havnevesen: Omfattet av loven

Fædrelandsvennen: Får innsyn i ulykkesmeldinger

3. Havneselskap omfattet av offentleglova

Haugesunds Avis fikk fullt gjennomslag hos Sivilombudsmannen i en klage om mangel på innsyn i det interkommunale selskapet Karmsund Havnevesen (IKS).

Selskapet nektet avisen innsyn i postjournalene, med den begrunnelse at de ikke var omfattet av offentlighetsloven. Det er kommunene Haugesund, Karmøy, Sveio, Bømlo, Bokn og Tysvær som eier selskapet. I begrunnelsen for å nekte innsyn i journalene hevdet selskapet at de i hovedsak driver virksomhet i konkurranse med private parter og derfor faller inn under lovens generelle unntaksbestemmelser. Avgjørelsen fikk støtte hos Fylkesmannen i Rogaland. Haugesunds Avis valgte imidlertid å klage Fylkesmannens avgjørelse inn for Sivilombudsmannen. Der ble konklusjonen en annen. ”Jeg har kommet til at Haugesund Havnevesen IKS er omfattet av loven. Det er særlig lagt vekt på formålet med selskapet og at oppgavene knyttet til forvaltning og myndighetsutøvelse innenfor sjøområdet utgjør en ikke ubetydelig del av virksomheten, samt at en stor del av omsetningen skriver seg fra havneavgifter fastsatt og innkrevd i medhold av lov”, heter det i Sivilombudsmannens konklusjon, som du finner her:

<http://www.offentlighet.no/Nyhetsarkiv/?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=544>

4. Ulykkesmeldinger er offentlige dokumenter

Etter klage fra journalist Tarjei Leer-Salvesen, fikk Fædrelandsvennen innsyn i flere ulykkesmeldinger fra Arbeidstilsynet. Tilsynet nektet først innsyn i ulykkesmeldingene og viste til at disse var underlagt taushetsplikt. Deretter hevdet tilsynet de måtte unntas som interne dokumenter og egentlig ikke var noe dokument i det hele tatt. Meldingene det er snakk om, er skjemaet Arbeidstilsynets personale benytter når de får en første telefonisk melding om en ulykke på en bedrift. Her fremgår hva som har skjedd, når, hvem som er varslet, hvem som er skadet og hva som har skjedd med den skadede. Fædrelandsvennen klaget først skriftlig, og fulgte muntlig opp med å forlange at dette faktisk blir vurdert som dokumenter etter lovens definisjon. Saken endte med at Arbeidstilsynet nå vurderer disse ulykkesmeldingene som dokumenter og de har senere frigitt en rekke slike ulykkesmeldinger, blant annet en melding fra Xstrata Nikkelverk der en mann omkom og to ble skadet. Rapportene blir sladdet for navn på skadet person og ellers frigitt etter meroffentlighetsprinsippet.

5. Politirapporter er offentlige

Etter langvarig kamp, blant annet fra journalist Vegard Venli i Varingen og Norsk Presseforbunds offentlighetsutvalg, ga Politidirektoratet innsyn i de rapportene som de enkelte distriktene sender inn til direktoratet hvert år. Det var journalist Vegard Venli som i sin tid fikk avslag hos Romerike politidistrikt da han ba om innsyn i rapporten for 2008. NPs offentlighetsutvalg klaget saken inn for Sivilombudsmannen i juni 2009, men fikk bare begrenset støtte. Samtidig kartla Venli at praksisen ved politidistriktene, med hensyn til offentlighet for årsrapportene var svært forskjellig. Etter å ha purret på Politidirektoratet ytterligere en gang, fikk Venli og NP nå altså gjennomslag for at rapportene er å betrakte som offentlige dokumenter.

”Ord og bilder er
mektige våpen...”

ETISK ÅRSRAPPORT 2010

Utarbeidet av Nils E. Øy, generalsekretær i Norsk Redaktørforening

Pressetikk-året 2010 oppsummert

- Antall klager til PFU er meget stabilt med 291 i 2010 mot 292 i 2009. Antall klager totalt i 2010 er 15 færre enn toppåret 2007. Prosentvis andel avgjørelser med "brudd" eller "kritikk" er også stabil, med 45 % siste år, mot 47 og 46 i de to foregående.
- Antall brudd på god presseskikk for manglende samtidig imøtegåelse er fortsatt på topp på bruddstatistikken. I 2010 ser vi dessuten en betydelig økning i antall klager etter punkt 4.14 i Vær Varsom-plakaten, men antall fellende avgjørelser er ikke økt tilsvarende.

Antall klagesaker til PFU holder seg på samme nivå som de senere år, men det er en sterkere konsentrasjon av klagesakene til de punktene i Vær Varsom-plakaten hvor mediene oftest blir felt. Punkt 4.14 om krav til samtidig imøtegåelse har vært øverst på "listetoppen" i mange år, men i 2010 ser det ut til at antall klager nettopp med påstand om manglende samtidig imøtegåelse er økt med hele 75 prosent i forhold til året før. Antall fellende avgjørelser er imidlertid nokså konstant, med 13 fellende avgjørelser for brudd og to for "kritikk", mot henholdsvis 23 og 18 brudd de to foregående årene.

Nest flest fellende avgjørelser kom med grunnlag i punkt 4.1 om saklighet og omtanke med 13 fellelser, mot 6 i 2009, men 12 i 2008.

Ingen andre punkter har passert 10-tallet når det gjelder antall fellelser i 2010. Her er listen over punkter der det er konstatert brudd i flere enn fem tilfeller:

4.4 – Titler som går for langt	9
3.2 – Kildekritikk og kontroll	6
4.3 – Privatliv og egenart	5
4.8 – Omtale av barn	5

(Fullstendig PFU-statistikk [finnes her.](#))

"Vanlige folk" får oftest medhold i PFU

For første gang har vi foretatt en analyse av hvilke typer klager som synes å få medhold i sine klager til PFU. Den vanligste klager er privatperson eller flere privatpersoner. I alt 75 av de 135 sakene hvor klager kan identifiseres er det privatpersoner som står bak. Dette utgjorde vel 55 prosent av alle klager i fjor. I tillegg har vi sortert klagerne i grupper for bedrifter/selskaper, offentlige

institusjoner/myndigheter private bedrifter/selskaper/forretningsdrivende. Dessuten er privatpersonene fordelt i to grupper; nemlig i en gruppe som vi kan kalle "vanlige folk" som sjelden eller aldri – og oftest tilfeldig - er i medienes søkelys, mens den andre gruppe er folk som har en eller annen aktør-rolle. Blant de siste har vi regnet journalister, redaktører, politikere, offentlig ansatte, folk som er involvert i kriminalsak eller folk som på lignende måte opptrer aktivt i det offentlige rom. Det framgår av tabellen nedenfor at det er "vanlige folk" som oftest fikk medhold i sine klager i fjor.

	Privatpersoner					I alt ¹⁰
	'Vanlige folk'	Aktører	Bedrifter	Organisasjon	Myndighet	
Antall klager	38	37	42	13	15	135
Medhold	21	17	16	4	5	63
Ikke medhold	18	19	26	9	10	82
Prosentvis andel medhold	55 %	46 %	38 %	29 %	33 %	

Gjennomsnittsprosenten for andel fellende uttalelser i fjor var 43.

Flere klager på nettmedier

Det ser ut til at antall klager mot nettmedier er økende, men foreløpig slår det ikke tilsvarende ut på fellende avgjørelser. I 2010 fikk PFU inn 60 klager på nettmedier alene og 36 klager på nettmedier i kombinasjon enten med papirmedium, radio eller fjernsyn. I alt 96 klager på nettmedier utgjør 32 prosent av alle klager som ble inngitt i 2010. Det var bare 37 av disse klagene som ble ferdigbehandlet med en uttalelse i løpet av 2010 (en del klager løses minnelig, blir avvist eller får forenkelt behandling og noen blir først behandlet i 2011). I de 37 sakene fikk klagerne medhold i 17, det vil si 46 prosent som er noenlunde tilsvarende gjennomsnittet. Det var imidlertid bare i fire saker at nettmedium alene ble felt, de fleste av disse fellelsene (9) kom i kombinasjonen nett/papir. Tre av dem kom i kombinasjonen nett/fjernsyn og én i kombinasjonen nett/radio.

Flest fikk medhold på punkt 4.4

Mens punkt 4.14 om samtidig imøtegåelse var det punkt hvor de fleste fikk medhold i 2009, endret dette seg radikalt med den sterke økningen i antall klager på nettopp dette punktet i 2010. Fellelesprosenten i 2009 var oppe i hele 53 prosent, men med bare 15 fellelser i 75 klager i 2010 er tilsvarende prosent nede i 20. Det er samme forhold som var for klager etter punkt 3.2 om svakheter i kildearbeidet i 2010. Noe

¹⁰ Antall klager totalt i denne oversikten er 10 færre enn i Norsk Presseforbunds offisielle statistikk. Det skyldes PFUs anonymisering av en del klagere, slik at vi ikke har kunnet klassifisere alle klagere like godt. I oversikten er det 10 klagere som *ikke* har fått medhold som vi ikke har fått klassifisert.

høyere fellelesprosent – 25 prosent – var det på punkt 4.1 om samtidig imøtegåelse. Øverst på denne ”rankinglisten” i 2010 kom punkt 4.4 om manglende samsvar mellom tittel eller intro og innhold. Minst sannsynlighet for fellelse – på punkter der klagetallet når minst 30 i antall – er faktisk klager om brudd på punkt 4.7 om identifisering. Dette var jo i tidligere tider et punkt som ble meget hyppig brukt, men hvor det nå er svært få fellelser. I 2010 var det fire, mot ni i 2009 og antall fellelser har også vært nede på to-tallet tre ganger siden 1999. Fellelesprosenten i 2001 var bare 13.

Prinsippavgjørelser om Facebook

De mest prinsipielt interessante avgjørelsene i 2010 kom i saker om å hente opplysninger og bilder som var lagt ut på Facebook.

Den første klagesaken på bruk av bilder som ble hentet fra Facebook kom i sak 2010-030 mot Grimstad Adresstidende, fra et ektepar som hadde stilt seg i spissen for en aksjon mot et kabelselskaps kritikkverdige kundeservice. Avisen fant bildet på en profil tilhørende paret og paret mente at bildet var privat. PFU uttalte i sin helhet:

Klagen gjelder en nyhetsreportasje i Grimstad Adresstidende (GA) om at et lokalt kabelselskaps misfornøyde kunder hadde opprettet en klagegruppe på nettstedet Facebook. Gruppens initiativtager påklager, sammen med sin ektefelle, at det både på førstesiden og inne i avisen ble brukt et privat feriebilde av dem, hentet fra en av parets facebookprofiler. Klagerne mener bildebruken var uten relevans for saken, og at avisen uansett burde ha tatt kontakt på forhånd.

Grimstad Adresstidende påpeker at klagerne selv hadde søkt offentlighet ved å opprette facebookgruppen, og der legges lenke til det aktuelle bildet. Etter GAs mening var det naturlig å tro at gruppen ønsket mest mulig blest om protestaksjonen, også ved å få et avisoppslag. Avisen anser ellers at den var på trygg grunn, både juridisk og presseetisk, ved å bruke et bilde hentet fra Facebook i en nyhetsaktuell reportasje.

Pressens Faglige Utvalg vil innledningsvis bemerke at de spørsmål som primært opptar klagerne, og som også i stor grad preger tilsvarsrunden, dreier seg om rettslige og ikke presseetiske spørsmål. Opphavsrett og retten til eget bilde etter åndsverkloven avgjøres av domstolene, og ligger utenfor utvalgets kompetanseområde. Det PFU skal avgjøre, er om publiseringen strider mot de presseetiske normer, slik de er formulert i Vær Varsom-plakaten. På prinsipielt grunnlag vil utvalget understreke at de samme presseetiske varsomhetskrav som ellers, naturligvis også må gjelde i forhold til materiale som gjøres allment tilgjengelig via Internett. En stor del av Norges befolkning er i dag daglige brukere av nettsamfunnet Facebook, og brukerne må derfor være klar over at informasjonen som publiseres der, kan komme offentligheten i hende. Facebook er i den forstand et massemedium som det i utgangspunktet må kunne siteres fra. Utvalget registrerer at heller ikke klageren synes å ha innvendinger mot at GA har hentet sine opplysninger om den aktuelle aksjonen fra initiativtakernes facebookgruppe. Klagerne reagerer derimot på at avisen har hentet et privat bilde til saken fra deres egne facebookprofiler.

Utvalget har forståelse for klagerens umiddelbare reaksjon over å se det de oppfatter som et privat bilde, publisert både på førstesiden og inne i avisen, uten at personene er varslet eller forespurt. På generelt grunnlag vil utvalget som hovedregel anbefale at samtykke innhentes

når man akter å publisere private bilder hentet fra Facebook, enten det er fra lukkede eller åpne profiler.

Det utvalget i det påklagede tilfellet må ta stilling til, er om publiseringen av bildet er i strid med Vær Varsom-plakaten, eller mer presist med det relevante punkt i plakaten, pkt. 4.10, der det heter: "Vær varsom med bruk av bilder i en annen sammenheng enn den opprinnelige".

Utvalget mener GA har handlet innenfor det presseetisk akseptable. Det legges her vekt på at bildet av de to er nøytralt, og på ingen måte belastende eller krenkende for de avbildede, og derfor heller ikke rammes av den aktsomhet pkt. 4.10 er satt til å ivareta. Utvalget vil bemerke at det sammen med opplysningene om protestaksjonen, også hadde nyhetsmessig relevans å presentere initiativtakerne til gruppen. I likhet med avisen vil utvalget også vise til at klagerne, gjennom sitt initiativ, søkte offentlighet og faktisk ønsket oppmerksomhet.

Grimstad Adressetidende har ikke brutt god presseskikk.

I saken 2010-117 ble Bladet iTromsø frikjent for brudd på god presseskikk etter at avisen tok opp et innlegg fra en lukket profil, av en kjent person i byen. PFUs fulle uttalelse lød slik:

Klagen gjelder et oppslag i iTromsø der et innlegg på en lukket profil på Facebook ble gjengitt. Klageren mener avisen har opptrådt i strid med god presseskikk fordi innlegget ble gjengitt uten hans tillatelse. Klageren mener pressen ikke kan publisere innlegg fra områder der det kreves godkjenning for å få adgang.

iTromsø anfører at det er snakk om en kjent person i Tromsø og at han har 2.700 venner på sin lukkede profil. Blant dem også flere journalister. Avisen mener det kan sammenlignes med å stille seg opp på torget i Tromsø og rope ut ytringen.

Pressens Faglige Utvalg vil innledningsvis understreke det selvsagte faktum at en forutgående publisering eksempelvis på nettstedet Facebook, ikke fritar redaksjonen for det fulle ansvar for egen publisering. Stadig flere mennesker har en digital hverdag. De har også rett til et digitalt privatliv.

Videre vil utvalget anføre at det er naturlig å trekke et skille mellom det som er publisert på et lukket område og det som er fullt allment tilgjengelig. I det foreliggende tilfellet er det snakk om et lukket område der klageren i prinsippet har anledning til å bestemme hvem som skal ha adgang. Det må i denne sammenheng være naturlig å håndtere private ytringer fremmet i en liten lukket gruppe med noen få medlemmer annerledes enn ytringer av allmenn interesse som framkommer i en lukket gruppe med 2500 «venner».

Imidlertid kan det ikke alene være et spørsmål om antall deltakere, men like mye om ytringens innhold og ytrereens samfunnsrolle. Utvalget mener iTromsø var i sin fulle rett til å viderebringe klagerens politiske utsagn om statens Israels ledelse. Ytringen hadde aktuell interesse og klageren fikk selv anledning til å kommentere utsagnet. Slik utvalget ser det, må han tåle at iTromsø viderebrakte hans synspunkter, selv om han selv fjernet dem fra sitt nettområde etter kort tid.

iTromsø har ikke brutt god presseskikk

TV2 ble tildelt kritikk etter punktene 4.3 og 4.7 fordi de hentet bilder fra en lukket Facebook-side i klagesak 2010-105. PFU uttalte blant annet:

Etter utvalgets mening er det ikke desto mindre et vesentlig presseetisk spørsmål om identifiseringen kunne finne sted ved hjelp av bilder hentet fra en lukket Facebook-profil. Utvalget vil her minne om at stadig flere mennesker har en digital hverdag. De har også rett til et digitalt privatliv. Det skal derfor sterke grunner til for å publisere bilder som er hentet fra denne sfæren. I denne sammenheng er det også etisk relevant hvilken karakter bildene har, herunder om de er av en klart privat type. I det påklagte tilfellet kan bildene sies å falle innenfor denne kategorien. Utvalget mener at TV 2 når de bestemte seg for å identifisere

burde ha anstrengt seg for å få tak i bilder på annen måte.

Utvalget reagerer også på TV 2s kringkasting av klagernes felles bolig. Utvalget ser at dette innebærer en belastning for tredjepart: NNs samboer. Boligen har ikke noe med den kriminelle handlingen å gjøre, og utvalget viser til punkt 4.7 i Vær Varsom-plakaten som sier at en identifisering må begrunnes i et berettiget informasjonsbehov og punkt 4.3 andre ledd: «Fremhev ikke personlige og private forhold når dette er saken uvedkommende.»

På disse punktene har TV 2 optrådt kritikkverdig.

Natt & Dag ble felt etter punkt 4.1 og 4.10 for uetisk bruk av bilder hentet fra Facebook i klagesak 2010-136. PFU uttalte:

Klagen gjelder avisen Natt&Dags bruk av to bilder hentet fra nettsamfunnet Facebook. Bildene er manipulert, men de tre personene på bildene er klart gjenkjennbare. Bildene er brukt som illustrasjon til en artikkel om Norge i forbindelse med feiringen av nasjonaldagen. Artikkelen er også relatert til høyreradikaleren Tore Tvedt. Klagerne, via advokat, mener avisen har optrådt i strid med god presseskikk fordi bildene er brukt uten samtykke fra dem.

Natt&Dag har ikke avgitt ordinært tilsvarende, men avisen har i et brev til klagernes advokat anført at bildene lå tilgjengelig for hele verden og at Facebooks regler tilsier at slik bruk er tillatt.

Videre er det vist til at bildene ikke er brukt i kommersiell sammenheng og at det ikke er noen sammenheng mellom bildene og innholdet i artikkelen.

Pressens Faglige Utvalg konstaterer at de to bildene av de tre klagerne er publisert uten deres samtykke og at personene er fullt identifiserbare. Utvalget vil på generelt grunnlag ikke avvise at det i visse tilfeller kan være presseetisk akseptabelt å gjennomføre en slik publisering uten samtykke. Det kunne være aktuelt om bildene i seg selv hadde aktuell og allmenn interesse, men i det foreliggende tilfellet kan ikke utvalget se at slike forhold er til stede. For utvalget er det nærmest uforståelig at en redaksjon i det hele tatt har kommet på tanken å gjøre dette. At bildene har gjennomgått en kunstnerisk behandling, er i dette tilfellet ikke formildende.

Utvalget vil understreke at man ikke kan tolke det slik at pressen gjennom Facebook og andre sosiale nettmedier har fått tilgang til en ny bildebank hvor alt materiale som ligger åpent tilgjengelig uten videre kan benyttes. Utvalget vil for ordens skyld også anføre at regler som nettsamfunnet måtte ha, selv om utvalget for øvrig ikke uten videre støtter Natt&Dags tolkning av disse, ikke kan fritta redaksjoner fra å følge de presseetiske normene slik de er nedfelt i Vær Varsom-plakaten.

Det vises til plakaten punkt 4.10, der det heter: «Vær varsom med bruk av bilder i annen sammenheng enn den opprinnelige.» I tillegg vises det til punkt 4.1: «Legg vekt på saklighet og omtanke i innhold og presentasjon.»

Natt&Dag har brutt god presseskikk.

Generalsekretærens initiativrett

NPs generalsekretær har som kjent initiativrett overfor PFU mht å bringe klagesaker inn for utvalget. Denne initiativretten er ikke brukt i 2010, mens den ble brukt én gang i 2009. Da ble den brukt til en klage mot Nettavisen på grunn av tekstreklame.

Nettavisen ble da felt for brudd på Vær Varsom-plakatens punkter 2.6 og 2.7, samt tekstreklameplakaten punkt 1 og 5. Før 2009 ble initiativretten sist brukt i 2006, også da på grunn av tekstreklame.

Bruken av initiativretten er gått dramatisk ned etter årtusenskiftet. På 1990-tallet ble retten brukt 20 ganger, mens det fra og med år 2000 er skjedd ti ganger – og bare to ganger etter 2004.

Advokatklager

PFU-sekretariatet har gjennom flere år ført statistikk over antall såkalte advokatklager, det vil si klager som fremmes til PFU gjennom advokat. Det er det selvsagt intet i veien for, men erfaringsmessig er det likevel slik at klager skrevet av advokater har en tendens til å bli svært omfattende med mht klagegrunnlag og dokumentasjon, og ofte svært juridiske i sin tilnæringsmåte – og dermed ofte mer arbeidskrevende for sekretariat og utvalg. Det er en tendens til at klagene blåses opp og at klagene knyttes til flest mulig punkter i plakaten.

Her er utviklingen i advokatklagene de siste årene:

2005:	34 advokatklager av i alt 253 klager =	13,4 prosent.
2006:	44 advokatklager av i alt 255 klager =	17,3 prosent.
2007:	56 advokatklager av i alt 314 klager =	17,8 prosent.
2008:	31 advokatklager av i alt 268 klager =	11,6 prosent
2009:	37 advokatklager av i alt 292 klager =	12,7 prosent
2010:	31 advokatklager av i alt 291 klager =	10,7 prosent

Vi ser at antall advokatklager toppet seg i 2007, men er gått adskillig ned etterpå. Det har vært antydning at utviklingen kunne tyde på at advokatene i økende grad bruker PFU som en forberedelse til domstolsbehandling, men seneste to års antall bryter i så fall med et slikt mønster. På den andre side har vi faktisk en del flere eksempler på slik dobbeltbehandling de senere årene – som behandles i neste avsnitt.

Dobbeltbehandling i PFU og domstol

NR-sekretariatet har i flere år registrert saker som har blitt dobbeltbehandlet, både i PFU og i domstol. Siden årtusenskiftet er dette skjedd i et ti-tall saker, der Big Brother-saken (Anette og Rodney) antakelig er den mest kjente. Årsaken til det er at PFU frikjente Se og Hør for brudd på god presseskikk i alle de tre påklagde reportasjene, mens bladet ble dømt for brudd på privatlivets fred av Høyesterett i alle samme tre artiklene. Stor oppmerksomhet var det også om tre saker i 2008; Memo-saken der bladet ble felt både i PFU og i domstol, om enn på ulikt grunnlag, Amok-saken, der Dagbladet også ble felt både i PFU og domstol, og endelig Fredly-saken der Dagens Næringsliv ble felt i PFU, og der saken rettslig endte i forlik i mars 2009.

Formålet med undersøkelsene av dobbeltbehandlede saker var å se om PFU-avgjørelser ble innhentet med det formål å kunne bruke fellende avgjørelser som argument i rettslige saker. Det er funnet ganske mange dobbeltbehandlinger, men

svært få saker der PFU og domstol behandlet samme spørsmål, og bare i en håndfull saker er det tegn til at PFU-avgjørelsen enten ble forsøkt brukt eller kanskje også ble vektlagt i domstolen.

I 2010 var bare én sak som ble behandlet både i PFU og i domstol. Det gjaldt en klage fra en tidligere fotballtrener i Askim Fotballklubb mot nestleder i fotballklubbens styre, Jarle Bentzen, som også er sjefredaktør i Smaalenenes Avis. Treneren kom i et intervju med avisen med angrep på klubbens ledelse og avisen innhentet kommentar fra Bentzen. Det var disse kommentarene treneren påklaget til PFU i sak 2009-090. PFU kom under tvil til at klageren måtte tåle de kommentarer som kom i retur etter de angrep han selv sto bak. Redaktøren ble derfor frifunnet på dette punkt i PFU. I stedet ble redaktøren felt for å opptre i dobbeltrolle som både redaktør og nestleder i styret i fotballklubben, etter punkt 2.3 i Vær Varsom-plakaten. Samtidig gikk treneren til søksmål med krav om oppreisning. Moss tingrett avsa dom 20. oktober 2010 der redaktøren ble dømt til å betale oppreisning med 50.000 kroner. Partene måtte selv bære sine sakskostnader. Redaktøren har krevd avgjørelsen hevet på grunn av saksbehandlingsfeil, i det dommeren har avsagt dom som sivilsak, mens saken var anlagt og behandlet som privat straffesak (IJ-arkivet 2010-06).

En annen av sakene som ble domstolsbehandlet i 2010 ble behandlet av PFU i 2009. Det gjelder PFU-sak 2009-08 – hundeeier mot Budstikka, der avisen ble felt på tre punkter: 3.2, 4.4 og 4.14, bl a fordi klager ikke fikk imøtegå kraftige påstander fra naboer om uforsvarlig hundehold i forbindelse med at en eller flere av hennes hunder skulle ha tatt livet av kaniner tilhørende tre småjenter, samt påstander om at hundene var en trussel for folk i nabolaget. Hundeeieren krevde i alt 600.000 kroner av avisen, redaktøren og journalisten. I forliksforhandlinger tilbød avisen 75.000 kroner, men dette ble ikke akseptert. I Asker og Bærum tingrett, der hundeeieren var selvsøker og påberopte seg PFU-avgjørelsen, ble avisen blankt frifunnet. Hundeeieren ble pålagt å betale 120.000 kroner i sakskostnader til avisen (IJ-arkivet nr 2010-11).

Den tredje saken er den såkalte Privatboksaken, der PFU-behandlingen skriver seg fra en klage i 2008 (PFU-sak 2008-078) rettet mot Tvestrandspostens omtale av den første rettsavgjørelse om en lokalhistorisk bok med selvbiografiske innslag. Avisen ble frifunnet i PFU. Selve rettssaken var anlagt mot forfatter av boken av hans tidligere kone, som mente at hennes tidligere ektemann hadde krenket privatlivets fred ved å fortelle om deres samliv på det småbruket de i sin tid drev sammen (IJ-arkivet 2007-27). Saksøker vant delvis fram i de første rettsrundene, men i Høyesterett mars i fjor (Rt-2010-258) ble forfatteren frifunnet. Førstvoterende uttalte blant annet:

”Omtalen kan etter min oppfatning likevel ikke anses som rettsstridig. En beskrivelse av dyreholdet hører naturlig hjemme i en beretning om livet på et småbruk. Opplysningene som formidles, er ikke spesielt følsomme. Det benyttes heller ikke nærgående formuleringer eller nedsettende

karakteristikk. Personomtale og personkarakteristika har ut fra de hensyn jeg tidligere har redegjort for, i utgangspunktet en naturlig plass også i lokalhistoriske beretninger. Beskrivelser som gir et ufordelaktig helhetsinntrykk av den som omtales, kan ikke uten videre anses som rettsstridig. Den aktuelle fremstillingens innhold og form må etter min oppfatning sies å ligge innenfor den frihet historieskriveren eller selvbiografen må ha til å beskrive personer som har deltatt i ens liv og levnet. Rettsstridskravet er derfor ikke oppfylt. Konstatning av rettsstrid i saken her, vil kunne ha store konsekvenser for særlig biografiske og historiske fremstillinger i sin alminnelighet.”

Det fjerde tilfellet gjelder en ikke fullført dobbeltbehandling, fordi det ble inngått minnelig ordning før saken kom til domstolen. Det gjelder PFU-sak 2010-031 der Romerikes Blad på nett publiserte et bilde der en bilfører var innfanget av Google Streetview mens han tok en tissepause i veikanten i Lillestrøm. Bildet var i første omgang ikke sladdet, og avisen ble kontaktet av personen som var blitt varslet av noen som mente å kjenne ham igjen. Bildet ble senere sladdet. Gjennom advokat klaget bilføreren til PFU og fikk medhold i at avisen hadde begått brudd både på punkt 4.1 om saklighet og omtanke, og på punkt 4.12 om aktsomhet ved bildebruk. Advokaten krevde 30.000 kroner i oppreisning på vegne av ”tissemannen”, og det endte med at avisen betalte et mindre beløp – uten at det ble domstolsbehandling.

4.14 – samtidig imøtegåelse – 75 klager, 13 brudd og 2 kritikk

	2010	2009	2008	2007	2006
Antall avgitte uttalelser	141	122	126	162	125
Antall beh. klager 4.14	75	43	38	32	30
Antall brudd	13	23	18	17	12
Antall kritikk	2	0	0	0	2
Sum fellelser	15	23	18	17	14

PFU-statistikken for 2010 viser en økning på omkring 75 prosent i antall klager på manglende samtidig imøtegåelse i forhold til året før – fra 43 i 2009 til 75 klager i fjor. Antall fellelser gikk imidlertid ned fra 23 til 15 (både kritikk og brudd). Mens det i 2009 var omkring 60 prosent av klagerne som fikk medhold på dette klagepunktet, gikk denne prosenten ned til 20 i 2010.

Tidligere år har det vært et klart trekk at mange som ble felt på manglende samtidig imøtegåelse gjerne også ble påklaget og felt for manglende kilder (punkt 3.2) og for titler som ikke var helt i samsvar med innhold (punkt 4.4). Det var det vi i fjor kalte en ”kjedereaksjon”:

Det er sannsynlig at det er gjort dårlig kildearbeid, når påstandene ikke er sjekket opp mot personer (ev. den person) som beskyldningene er rettet mot. Når dette resulterer

i feil, kan det ofte bety at man må felles for brudd også på punkt 4.4 (henvisninger, titler, ingresser eller introer som det ikke er dekning for).

Også i 2010 har svært mange av klagerne koblet flere punkter i plakaten sammen med klage på manglende samtidig imøtegåelse. Det gjelder først og fremst punkt 3.2 om for svakheter ved kildearbeidet og 4.4 om manglende sammenheng mellom tittel/intro og lignende og innholdet i reportasjen. Det var henholdsvis 14 og 12 klagere som også hadde med disse punktene i sine klager, men i motsetning til i 2009 var det ingen som fikk medhold av PFU i sine påstander om full "kjedereaksjon". Faktisk var det slik at bare en eneste av de 13 klagerne som fikk medhold i brudd på 4.14 samtidig fikk medhold i brudd også på et annet punkt samtidig. Det skjedde i sak 2009-238 Hafslund ASA mot Nordensnyheter.no, hvor det også var brudd på punkt 4.2 om ikke å skille mellom faktiske opplysninger og kommentar. Alle de andre bruddene skjedde på 4.14 alene i 2010.

Ensidige partsklager farligst

De fellende uttalelsene i 2010 viser igjen at det er ensidige (en-kildesaker) eller partsklager som oftest fører til klage og fellelse etter 4.14: Klager fra misfornøyde ansatte, klager fra misfornøyde kunder, klager fra misfornøyd ektefelle/samboer/barn, klager fra misfornøyde elever eller klager fra misfornøyde innbyggere er helt klart de situasjoner som har gått igjen oftest gjennom flere år som klager på dette punkt.

Uryddige prosesser

Bestemmelsen i Vær Varsom-plakaten gir rett til samtidig imøtegåelse "av faktiske opplysninger", og det sier seg selv at det må gjelde de konkrete beskyldninger. I flere av sakene der avisene er felt, skyldes det ikke at man har oversett eller ikke vil gi samtidig imøtegåelse. Etter saksdokumentene å dømme er det flere tilfeller der redaksjonen har ønsket, villet – men av en eller annen grunn er det blitt feil. Ofte skyldes det at man rett og slett ikke er grundig nok i selve foreleggelsesprosessen. Har man først bestemt seg for at samtidig imøtegåelse er nødvendig i saken, bør selve gjennomføringen av tilbudet om imøtegåelse gjøres skikkelig. I de saker der redaksjoner er felt i 2010 er det noen eksempler på at man ikke har sagt tydelig nok til den angrepne hva saken egentlig dreier seg om, og så har man konkludert enten med at den angrepne ikke ønsker uttale seg eller nøyer seg med en mer generell kommentar som åpenbart ikke er en konkret imøtegåelse av påstandene. I et par saker har man bedt om kommentar fra andre personer enn den virkelig angrepne og i ett tilfelle har redaksjonen ment at det var tilstrekkelig å sitere fra et brev som klageren hadde sendt til sine kunder. Det regnes ikke som godt nok.

Misforståelser om foreleggelsen?

I to 4.14-saker fremkommer det utsagn omkring omfanget med foreleggelse av sterke beskyldninger som kanskje kan misforstås. I sak 2010-073 NN mot iTromsø står følgende som del av uttalelsen:

”I det påklagede tilfellet anfører klageren at han ikke fikk mulighet til å gi et fullgodt svar fordi han ble kontaktet rundt kl. 21 kvelden før publisering, og han ikke fikk lese gjennom hele artikkelen. Når det gjelder det siste momentet, vil utvalget bemerke at ingen kilde – heller ikke en angrepet part – har krav på å lese gjennom hele artikkelen, unntatt i de tilfeller der dette er spesifikt avtalt på forhånd. Det vanlige er at man får lese gjennom egne direkte og indirekte sitater samt nødvendige deler av konteksten uttalelsene inngår i. Hensikten er at man skal få anledning til å kontrollere fakta og at meningsinnholdet er korrekt gjengitt; man har altså ikke et krav på å få trekke eller endre avgitte uttalelser uten videre.”

Det er et lignende utsagn i sak 2010-140 – Marit Grenersen mot RB

”For øvrig registrerer utvalget at klageren også skal ha fått sitatsjekk, og at hun derigjennom fikk korrigere egne uttalelser. I denne sammenheng vil utvalget også tilføye at ingen kilder har krav på å få lese gjennom hele artikkelen før publisering, så sant dette ikke er avtalt på forhånd. Det vanlige er at intervjuobjekter får sjekke om man er korrekt sitert.”

Utsagnene i disse to avgjørelsene er jo riktige nok, som kommentar til Vær Varsom-plakatens punkt 3.8. I sammenheng med 4.14 er jo poenget at den angrepne part skal få så fullstendig som mulig redegjørelse for fremsatte beskyldninger og i den sammenheng kan det i visse sammenhenger være korrekt å la den angrepne part få se, lytte eller lese det hele. Slik det fremstår i disse to avgjørelsene, er det egnet til å skape misforståelser.

Mellom-mann er godt nok?

I flere saker i 2009 pekte PFU på at foreleggelse for en mellom-mann (typisk advokat) ikke nødvendigvis er godt nok tilbud til den som beskyldningene blir rettet mot. Det gjelder særlig hvis redaksjonen heller ikke lykkes i å oppnå kontakt med advokaten. PFU aksepterte i 2009 ikke dette som tilstrekkelig innsats fra redaksjonens side for å innhente samtidig imøtegåelse. I flere uttalelser understreker PFU at når det ikke er konkurranse om saken bør man eventuelt vente med publisering.

I 2010 har utvalget i to saker akseptert at Finansavisen og Kapital har innhentet imøtegåelse fra en advokatfullmektig og at dette er tilstrekkelig: ” Angående klagepunktet om manglende mulighet til samtidig imøtegåelse, mener utvalget, i likhet med Kapital, at svarene fra hans advokatfullmektig må kunne være representative, og at andre uttalelser knyttet til klageren ikke utløser rett til

imøtegåelse etter Vær Varsom-plakatens punkt 4.14” (Sak 2010-071) og ”Angående imøtegåelsesretten finner utvalget at Finansavisen hadde all grunn å tro at den intervjuede advokatfullmektigen representerte klageren og at han ivaretok klagerens interesser.” (Sak 2010-003).

Endring i PFUs syn på meningssjangere og 4.14?

PFUs har gjennom årene vært ganske klar på at kravet i 4.14 om samtidig imøtegåelse av faktiske påstander må gjelde alle sjangre, også feature-reportasjer, portrettintervjuer, ledere, kommentarer og leserinnlegg. Utvalget har likevel gitt noe ekstra takhøyde for meningssjangrene. I sak 2009-053 uttalte utvalget:

”Pressens Faglige Utvalg viser til at utvalget i utallige uttalelser har klargjort at selv om de presseetiske normene naturligvis også gjelder på lederplass, må det være stor takhøyde for synspunkter og karakteristikk i meningssjangrene. (...) Utvalget vil imidlertid understreke at den omtalte takhøyden nettopp gjelder meninger, i form av ytringer og karakteristikk. Men også på lederplass er det viktig å tilstrebe at faktiske opplysninger er dokumenterte.”

I fjor behandlet PFU fem klager mot lederartikler, i Stavanger Aftenblad, i Snåsningen og i tre tilfeller Aftenposten. I disse uttalelsene gir utvalget uttrykk for noe mer nyanserte synspunkter på spørsmålet om samtidig imøtegåelse for påstander som første gang fremmes i leder- eller kommentarartikkel:

2010-097 – Stavanger Aftenblad, avisen ble frifunnet

Med hensyn til den påklagede lederartikkelen, mener utvalget at presentasjonsformen er i tråd med Vær Varsom-plakatens skille mellom kommentar og faktiske opplysninger, slik det fremgår av punkt 4.2. Utvalget ser imidlertid at Young her blir utsatt for sterke beskyldninger, og selv om det ikke er naturlig med samtidig imøtegåelse i leder- og kommentarsjangrene, har utvalget tidligere gjort det klart at en avis ikke kan bringe nye beskyldninger til torgs uten at de angrepne får anledning til å ta til motmæle. Utvalget kan imidlertid ikke se at det her er snakk om nye beskyldninger, men opplysninger som tidligere har vært gjengitt på reportasjeplass.

2010-108 – Snåsningen, avisen ble felt etter 4.14

At det ikke er naturlig med samtidig imøtegåelse i leder- og kommentarsjangrene, kan ikke innebære at Snåsningen kan bringe delvis nye beskyldninger av denne art til torgs uten at de angrepne får anledning til å ta til motmæle, i samme avis. Dette kunne eventuelt skjedd på reportasjeplass

2010-204 – Aftenposten, frifunnet under tvil

Pressens Faglige Utvalg vil på generelt grunnlag understreke at de presseetiske normene også gjelder for de ulike meningssjangrene, selv om det må være stor takhøyde for meningsytringer. Men at det må skilles mellom meninger og påstander av faktisk art.

I det foreliggende tilfellet har utvalget vanskelig for å akseptere avisens anførsel om at påstanden om at klagerens bok er «full av feil og misforståelser» er en ren meningsytring. Når det er sagt, er utvalget likevel av den mening at klageren må akseptere formuleringen i lederartikkelen. Det legges vekt på at klageren er en profilert person som selv har stått fram i debatten knyttet til Treholt-saken ved å skrive og utgi en bok om saken. Videre vektlegges det at klageren allerede påfølgende dag ble intervjuet om at han trekker seg fra granskningen på grunn av den påklagede lederartikkelen, samt at avisen også publiserte hans tilsvaret. Utvalget mener imidlertid Aftenposten med fordel kunne ha gitt en begrunnelse for hvorfor det på lederplass ble hevdet at klagerens bok var full av feil og misforståelser, og samtidig gjort det klart at dette var avisens egen mening.

2010-172 og 2010-210 – Aftenposten, frifunnet i begge klager

Pressens Faglige Utvalg minner på generelt grunnlag om at de presseetiske normene selvsagt også må gjelde for kommentarartikler der subjektive meningsytringer uttrykkes, som i det påklagede tilfellet. Selv om det i norsk presse tradisjonelt er stor takhøyde og vide rammer med hensyn til hvilke ord og uttrykk som kan anvendes i meningsgenren, finnes det altså også her grenser for hva som er presseetisk akseptabelt. Grensen kan eksempelvis gå ved fremsetting av konkrete udokumenterte beskyldninger.

Når det er sagt, vil utvalget imidlertid si seg enig med Aftenposten i at de påklagede formuleringene vanskelig kan forstås som noe annet enn meningsytringer. Utvalget konstaterer at avisen tar utgangspunkt i avsløringene ved Nordlandssykehuset og uttrykker sitt syn i denne sammenheng.

At klagerne som delvis berørte av omtalen, reagerer, finner utvalget naturlig. Det kan likevel ikke automatisk innebære at publiseringen strider mot de presseetiske normene. Som utvalget også tidligere har påpekt, må det være pressens rett både å kunne sette ømtålige spørsmål på dagsordenen og stille kritiske spørsmål på en slik måte at det provoserer, engasjerer og til og med oppleves urettferdig for berørte. Utvalget vil imidlertid tilføye at denne retten samtidig forutsetter at pressen også sørger for at motreaksjoner får komme til uttrykk.

Når det gjelder de påklagede karakteristikkene mener utvalget at disse er både sterke og spisse, men likevel innenfor det presseetisk akseptable i en

lederartikkel. Her vil utvalget også legge til at man ikke kan stille de samme krav til nyanseringer på kommentarplass som på nyhetsplass.

I en uttalelse hvor utvalget frifinner Hamar Arbeiderblad for brudd på 4.14 er uttalelsen meget vanskelig å tolke, bortsett fra utsagnet om at utvalget vil "understreke at prinsippet om samtidig imøtegåelse vanskelig kan praktiseres i leserbrevspaltene".

Klagen gjelder et anonymt leserinnlegg i Hamar Arbeiderblad fra en misfornøyd bruker av Kjørekontoret Innlandet, som administrerer transport for forflytningshemmede. Klageren, Kjørekontoret, mener avisen burde gitt mulighet til samtidig imøtegåelse, og reagerer også på at innlegget er publisert anonymt.

Hamar Arbeiderblad avviser klagen og viser til at innlegget ikke inneholder personangrep, men kritikk mot en offentlig institusjon. Avisen mener derfor det kunne publiseres anonymt. Avisen viser videre til at det ikke er praksis for samtidig imøtegåelse i debattspaltene, men at avisen er åpen for tilsvar fra klageren.

Pressens Faglige Utvalg har i flere sammenhenger understreket at leserinnlegg som inneholder ulike former for angrep og kritikk av navngitte personer, ikke bør publiseres anonymt. I det foreliggende tilfellet anser utvalget at selv om klageren skulle kunne identifisere enkeltpersoner, må innlegget betraktes som kritikk av Kjørekontoret som institusjon. Utvalget mener derfor publiseringen av det anonymiserte innlegget var pressetisk akseptabel.

Utvalget vil videre understreke at prinsippet om samtidig imøtegåelse vanskelig kan praktiseres i leserbrevspaltene. Det innebærer blant annet at retten til å få komme til orde med tilsvar blir svært vesentlig, noe avisen selv også har signalisert, men som klageren ikke har benyttet seg av. Det vises her til Vær Varsom-plakatens punkt 4.15, der det blant annet heter: «De som er blitt utsatt for angrep skal snarest mulig få adgang til tilsvar...».

Hamar Arbeiderblad har ikke brutt god presseskikk.

Uttalelsen reiser i alle fall tre spørsmål:

- Var det påklagde innlegget presseetisk akseptabelt i forhold til 4.14 fordi det ikke er angrep på navngitte personer, men på en institusjon? Det er i så fall i strid med utvalgets tidligere praksis (se f eks 2009-058).
- Ville innlegget ikke vært presseetisk akseptabelt – som innlegg fra anonyme – hvis det hadde inneholdt angrep på navngitte personer?

- Skal siste avsnitt forstås slik at imøtegåelse av leserbrev ikke lenger kan kreves "samtidig", men gis som etterfølgende tilsvar i senere utgave etter punkt 4.15?

Er 4.14-klager uteglemt?

Denne siste saken er for øvrig en av flere saker hvor det kan synes som utvalget har glemt å behandle at klage også er inngitt etter 4.14. Det samme synes å ha skjedd i sakene 2010-150 NN mot Fredriksstad Blad (brudd på 3.9 og 4.3), 2010-043 NN mot GD (frifinnelse) og 2010-070 Ole J. Huus mot Firdaposten (brudd på 4.1).

Frifinnelsen av GD i sak om omtale av innberetning fra et konkursbo stemmer også dårlig med den praksis og de uttalelser PFU tidligere har gitt i lignende saker.

Bevisbyrde og bevisspørsmål

I flere sammenhenger har vi i disse gjennomgåelse påpekt at det er den påklagde redaksjon som har bevisbyrden for at man har gitt tilbud om samtidig imøtegåelse og at det er gitt i en så fair og skikkelig form som Vær Varsom-plakaten og PFU-praksis krever. Selv om det kan synes som redaksjonene er blitt flinkere med dokumentasjon, er det fortsatt mange skremmende eksempler på det motsatte. De beste bevis for at tilbud er gitt (og eventuelt avslått) er å sørge for video- eller lydopptak av prosessen, alternativt at man har dokumentasjon av skriftlig kommunikasjon – via e-post, SMS eller lignende. Det er selvsagt viktig at dokumentasjonen viser at den angrepne har fått og eventuelt lest tilbudet, og at tilbudet er fullstendig. Redaksjoner som ikke kan gi særlig dokumentasjon, ut over utsagn om at "vi prøvde å ringe mange ganger", stiller svakt i en klagesak.

Veileder fra NP om 4.14.

Generalsekretær Per Edgar Kokkvold har i 2011 laget en veileder til punkt 4.14 om samtidig imøtegåelse. Den kan [leses her](#) og den kan [laste ned som pdf-fil her](#).

4.1 – Mangel på saklighet og omtanke

Etter årsrapporten for 2008 sendte NR et brev til NP og PFU med noen kritiske synspunkter på bruken av punkt 4.1 i plakaten. Blant annet uttalte vi frykt for at bestemmelsen ble "overforbrukt" og betraktet nærmest som sekkepost som hjemmel for fellelse når utvalget ikke fant andre punkter som passet. Etter vårt syn var det i

2008 også flere eksempler på bruk av 4.1 til tross for at andre punkter i plakaten måtte være mer relevante. Vi fremhevet særlig behovet for at 4.1-avgjørelsene ga en utfyllende redegjørelse for hva bruddet besto i, ettersom dette i svært liten grad sier seg selv etter ordlyden.

NP og PFU svarte med en utførlig redegjørelse for hvordan utvalget ser på bruken av 4.1 og imøtegikk NRs påstander om sekkepost, men erklærte samtidig at utvalget utvilsomt kunne bli bedre med begrunnelse for avgjørelsene.

I 2010 er antall fellelser etter 4.1 økt igjen til 13, mot bare 6 (fire brudd og to kritikk) i 2009. Gjennomgangen av uttalelsene viser imidlertid at de er gjennomgående bedre og bredere begrunnet i 2010 enn før. Det er likevel grunn til å spørre om bruken av bestemmelsen er nødvendig i saken 2010-031 der Romerikes Blad er felt etter 4.1 (og 4.12) for bruk av bilde av en knapt gjenkjennelig bilfører som later vannet i veikanten, i sammenheng med kritisk omtale av Google Streetviews nettpublisering av bildet.

Rett skal være rett

JURIDISK ÅRSRAPPORT 2010

Utarbeidet av Nils E. Øy, generalsekretær i Norsk Redaktørforening

Mediejuss-året 2010 oppsummert:

- Rettslig er det fortsatt "ekstremt lavvann", med ytterst få nye krenkelsessaker reist mot mediene. I fjor – som året før - ble det kun registrert to nye ærekrenkelsessaker mot norske medier.

Krenkelsessaker

En ærekrenkelsessak mot Dagbladet reist av privatetterforsker Harald Olsen for utsagn i en artikkel som omtalte etterforskerens rolle i etterkant av den såkalte "fattersaken" på Karmøy. Dagbladet ble frifunnet i Oslo tingrett og saken er anket. Den andre saken ble reist av privatperson mot Nettavisen i forbindelse med reportasje som ble laget om kommunevalget i 2009. Her mente et kvinnelig intervjuobjekt at hun urettmessig ble utpekt som metadonbruker og ble tilkjent 30.000 kroner i oppreisning i Oslo tingrett. Også denne avgjørelsen er anket.

Som omtalt foran ble det også avsagt en fellende dom mot redaktør Jarle Bentzen i Smaalenenes Avis, for ærekrenkende utsagn mot fotballtrener Bjørn Drillestad. Denne dommen ble imidlertid avsagt mot Bentzen personlig, i forbindelse med uttalelser han avga som tidligere nestleder i styret for Askim Fotballklubb.

Alle de tre nevnte sakene er altså påklaget.

Danielsen og Hegnar enige, men uenige

Advokat Per Danielsen og redaktør Trygve Hegnar møttes i Oslo tingrett i mai 2010 i en strid om rettslig tilsvarsrett etter straffeloven §430. Det er ytterst få kjente rettsavgjørelser etter denne paragrafen, som altså er en rettslig parallell til Vær Varsom-plakatens punkt 4.15.

Danielsen sendte et innlegg til Kapital for å gi tilsvaret til en omtale bladet hadde av hans tvister med redaktør Trygve Hegnar. Da han ikke fikk dette på trykk i Kapital, gikk han til privat straffesak med krav om at Hegnar skulle ilegges en bot på 250.000 kroner og saksomkostningene. Oslo tingrett kom til at tilsvaret ikke bare imøtegikk faktiske påstander, men også inneholdt tolkninger og vurderinger – og Kapital hadde da ingen plikt til å ta innlegget inn fordi det er en plikt som omfatter å oppta innlegget "uforandret". Etter som redaktøren heller ikke kan redigere innlegget, kan han altså

nekte – selv om retten gir Danielsen medhold i at han hadde tilsvarsrett til å imøtegå de faktiske påstandene. Hegnar og Kapital ble frifunnet.

Danielsen reiste i fjor også en omfattende sak mot Hegnar, der han mente seg ærekrenket gjennom nesten 150 utsagn over flere år i Hegnars publikasjoner. Saken var berammet på høstparten 2010 og et stort antall vitner var varslet. I juni ble det kjent at Danielsen hadde trukket søksmålet. Selv sa han at det var inngått et forlik, mens Hegnar protesterte. Det var intet forlik, mente han. Og slik endte foreløpig den uenigheten mellom de to...

En kildevernsak – Runesteinsaken

Bare én kildevernsak kom for retten i 2010. Det var Runesteinsaken som startet i domstolene i Hedmarken tingrett 20. april, fortsatt i Eidsivating lagmannsrett 25. mai og ble avsluttet i Høyesterett 16. november. Sakens utgangspunkt var en artikkel på DinSide (Aller Internett) publisert 11. oktober 2009 med overskriften «Kan du finne dette?» I artikkelen omtalte han et verdifullt arkeologisk funn gjort av en person ved hjelp av metalldetektor på en privat eiendom i Staffordshire, England. Artikkelen viste blant annet til norsk lov om funn av fredete kulturminner, som innebærer at den som finner gjenstander fra før 1537 (mynter fra før 1650), skal innlevere disse til det offentlige mot finnerlønn. Etter artikkelen lå det en oppfordring til leserne om å diskutere denne i nettsidens debattfelt. En leser med psevdonymet "Finneren" fortalte at han selv hadde en runesten, funnet i hans hjembygd Ringsaker, i garasjen, og han uttalte at "det kunne ikke falle meg inn å levere den inn i bytte mot knapper og glansbilder". I et senere innlegg fortalte han at han hadde solgt stenen til en dame, som også ville være anonym, for 20.000 kroner

Etter anmeldelse fra kulturmyndighetene i distriktet besluttet Politiet i Hedmark å kreve brukeropplysninger og IP-adresse utlevert fra Aller Internett, som nektet med henvisning til kildevernet. Saken ble så behandlet av tingretten som opprettholdt politiets beslutning, og det samme gjorde lagmannsretten – begge etter nokså summariske og ikke muntlige forhandlinger. Domstolene mente at slikt brukerskapt innhold ikke gikk inn under redaktør-ansvaret og kildevernet.

Før behandlingen i Høyesterett gikk NR inn som partshjelper på Aller Internetts side, og oppnådde for første gang i historien å bli akseptert av en norsk domstol som partshjelper i en straffesak. I utgangspunktet er dette en ordning som bare gjelder tvistesaker, men fordi kildevernet er det samme både i straffe- og sivilsaker ble partshjelp akseptert i denne sammenheng.

Resultatet tør være godt kjent, der en enstemmig Høyesterett kom til at kildevernet måtte omfatte også brukergenerert innhold skapt under en nettside der en redaktørstyrt redaksjon holdt oppsyn med innholdet, og der redaktøren – som i dette tilfellet – valgte å gi kildevern. I selve spørsmålet om retten likevel skulle gi pålegg om utlevering/vitneplikt, var det en av fem dommere som mente at runesteinens verdi som forn- og kulturminne var så stor at pålegg burde gis. Flertallet på fire la vekt på

de skadevirkningene et slik pålegg ville ha for kildevernet som sådan i Norge, og valgte altså å akseptere redaktørens kildevern.

Aller Internett og NR fikk i denne saken – også som første tilfelle i sitt slag – delvis dekket egne sakskostnader.

Arbeidsrettssaker, opphavsretts- og innsynsrettssaker er ikke tatt med i denne oversikten.

Generalsekretær Nils E. Øy	90 55 03 24	nils.oy@nored.no
Ass. generalsekretær Arne Jensen	90 77 87 47	arne.jensen@nored.no
Sekretær Monica Andersen	22 40 50 51	monica.andersen@nored.no

www.nored.no Tlf 22 40 50 50 - faks 22 40 50 55 - post@nored.no

Rådhusgaten 17, postboks 624, Sentrum 0106, Oslo

